גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ

נִפְלָאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

כששואלים ברחוב מישהו רחוק לגמרי —
"שמעת על הרבי מליובאוויטש?", היום הוא יענה ככה:
'שמעתי, אבל מה הסיפור שלו?'...
'הסיפור שלו' זה לא שהוא כתב עשרות כרכים של שיחות ומאמרים
— הסיפור הוא נקודת האמת, עליה הוא מוסר את הנפש.
את הסיפור הזה צריך לספר במשפט קצר.
מה הסיפור של הרבי מליובאוויטש? משיח. הוא 'משוגע על משיח'.
לכל אחד יש את המסכת שלו — אבל ללמוד מסכת זה הרבה...
אנחנו רוצים מסכת של משפט אחד — מה נקודת האמת שלך?

[מתוך השיעור 'מה הסיפור שלך?']

בשלח תשפ"ה

341 | שנה שביעית

בשלח ה'תשפ"ה

04 **לאתדבקא באלינא דחיי**
נקודה מעובדת
התקשרות לצדיק – חשיפת נקודת האמת הפנימית שלי

05 **מה הסיפור שלך?**
שידור לנוסעים לצדיקים
התקשרות לצדיק, השראה מהצדיקים ו'הסיפור שלי'

19 **למעלה עד אין קץ**
ביאור "באתי לגני" אות טו
ה"אוצר" שה' נותן לאנשי המלחמה

23 **הניגון החסידי**
ניגון מספר 564
מכ"ו תמוז תשפ"ד

24 **על אבותינו**
ביאורי תפלה
עליה מעולם הבריאה של קריאת שמע לתפלת עמידה באצילות

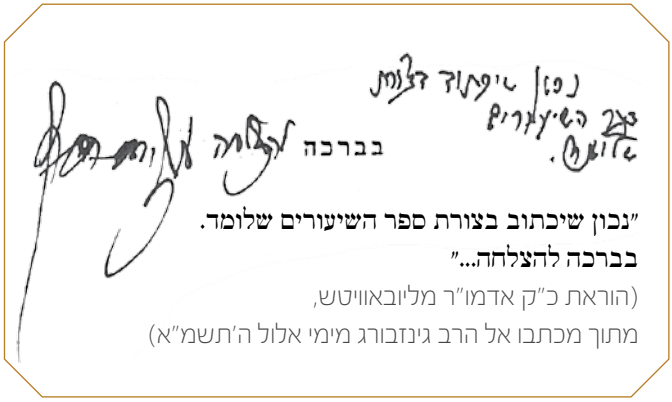
26 **הסיפור החסידי**
עוד נתראה
הרבי הריי"צ

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
הפנמת אורות מטיול קברי צדיקים
וסדר לימוד בחסידות

29 בְּאֵרוּר עִלָּגִ֫ים
"וְנַחְנוּ מָה"
רָזִי יְסֹדֵר לָנוּ אֵיךְ, כַּמָּה, לָמָּה, מִי וּמָה.
וְגַם עַל הַכֹּחַ הַמְּיֻחָד שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ

העלון מופק ע"י עמותת **אוהבים להיות יהודים**.
לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווה

"נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד. בברכה להצלחה..."
(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל ובתוכם לקוראי עלון **נפלאות**. שבת פרשת **בשלח** בפתח ועֲמה גליון חדש מלא בכל טוב עם **מדור חדש**!

השבוע בגליון:

שני שיעורים בחלקו הפותח של הגליון – שיעור נפלא ממוצאי שבת פרשת בֹא **לכבוד נסיעה לקברי צדיקים** ומשנהו, שיעור ב**אות טו במאמר "באתי לגני"** לכבוד **י' שבט**.

השיעור הראשון – **מה הסיפור שלך?** – שיעור מיוחד שנמסר במוצאי שבת האחרון בשידור־חי **לחבורת תלמידים במסע קברי־צדיקים**, נוגע ב**יסודות דרך החסידות**. בשיעור מסביר הרב את **ההבדל בין התקשרות לצדיק אחד להשראה** שאפשר לקבל בשלבים מסוימים **מצדיקים נוספים**. ובעיקר **מחדד את הצורך** של אדם **לגלות ולפתח את נקודת האמת** הפנימית שלו, את **'הסיפור שלו'**, גם אם הוא נראה כחלום או פנטזיה. שיעור לא קצר, אבל **מרתק, עסיסי ומתוק**.

השיעור השני – "**למעלה עד אין קץ**" – שיעור שנדפס לכבוד **י' שבט שחל השבת**, הוא ביאור מלפני 20 שנה בדיוק באות טו במאמר "**באתי לגני**" – האות המיוחדת בה מתמקדים גם השנה – ועוסק ב"**אוצר**" **שנותן ה' לאנשי המלחמה**.

כפי שהזכרנו לעיל, השבוע בגליון **מדור חדש – ביאורי תפִלה** – מדור שהגיע **באתערותא דלעילא** ויעסוק בביאורים חדשים גם ישנים על קטעים מהתפִלה **באופן השוה לכל נפש ומלהיב את כל נפש לעבודתו ית'**. השבוע במדור תוכלו לקרוא על **העליה מעולם הבריאה שבקריאת שמע לעולם האצילות בתפילת עמידה**.

רוצים לדעת יותר על **נסיעת החבריא קדישא למסע אצל הצדיקים** ולקרוא את **החוברת המיוחדת שיצאה לכבוד המסע**? רוצים להתעדכן **מה היה בשבת שעברה** ו**מה יהיה בשבת הבאה**? כל זאת ועוד באתר דרך חיים בכתובת derechaim.info

שמו לב ש**לקוצר היריעה** השבוע לא נכנס **המשך דרוש הדעת**, שבע"ה יכנס **בשבוע הבא. אל תפספסו!**

והודעה חשובה לסיום: בע"ה אנו מקווים ש**יום חמישי**, מוצאי **ט"ו בשבט**, יתקיים **שידור חי** של **התוועדות עם הרב. עקבו אחר הפרסומים**.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת יתרו הבעל"ט:

נ"ך יומי – דברי הימים ב' פרקים ד־יג; **משנה – בבא בתרא** פרק ב.

רוצים להבין עוד?
עברו לשיעור בעמי הבא

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

לאתדבקא באילנא דחיי

בט"ו בשבט נחגוג את ראש השנה לאילן. אצל חסידים, האילן הוא "אילנא דחיי" ("עץ החיים") — הצדיק שיש לחסות בצלו, להתדבק בו ולהתקשר אליו (כפי שמבקשים חסידי חב"ד ב־י' שבט, יום קבלת הנשיאות של הרבי מליובאוויטש, לזכות "לאתדבקא באילנא דחיי"). בכללות, שרשי העץ הם נשמות הצדיקים; גזע העץ הוא תורת החסידות, ממורנו הבעל שם טוב ודרך כל תלמידיו ותלמידי תלמידיו; ענפי העץ הם החסידים והפירות המתוקים הם המצוות והמעשים הטובים שצומחים מכח החיות הפנימית המפעמת בעץ (השרף העולה באילנות).

את מי שלא הורגל בכך, עצם מושג ההתקשרות לצדיק יכול להתמיה — מדוע שאדם יבטל את עצמו למישהו אחר? האם בכך הוא לא יפסיד את אישיותו ושליחותו היחודית? ועוד, החסידות מדריכה להתקשרות לצדיק אחד דווקא (כי אם הוא 'מלקט צוף' מכל הצדיקים ובורר לו ממה לרקוח את הדבש שלו, הוא נשאר בעצם חסיד של עצמו...) — האם בכך לא מפסידים את הקשר להרבה צדיקים אחרים ש"כולם אהובים, כולם ברורים, כולם גבורים, כולם קדושים"?

הדחף להתקשר לצדיק בא מתוך הכנעה גדולה, כשהאדם מכיר שללא התמסרות למורה־דרך רוחני אמתי, שיפרה אותו בעבודתו, הוא 'תקוע'. הכרה זו מייצרת פתיחות למצוא צדיק ולהתבטל אליו ומעודדת להכיר צדיקים רבים כדי למצוא ביניהם את הרבי המיוחד לי, אליו קשורה נשמתי. כשזוכים למצוא את הצדיק יש הזדהות עמו, עם מקושריו ומנהגיו (תוך הבדלה מדרכיהם של צדיקים אחרים — למרות כל ההערכה והאהבה כלפיהם — כאשה המתקדשת לבעלה). אך כשמבססים התקשרות זו היטב, מזדהים עם הצדיק ומקבלים ממנו דרך בעבודת ה', מגיע שלב ההתכללות בו ניתן להתחבר לדרכים אחרות, להשפיע לכל עם ישראל וגם להתבשם מדמויותיהם של כל הצדיקים. אז מרגישים כיצד הגזע הוא אחד, נקודת־האמת משותפת לכל הצדיקים, וריבוי הגוונים רק מאיר מפנים שונות את דמותו של הצדיק המיוחד שלי, מסביר את תורתו ומעשיר את עבודת ה' שלי.

ובאמת, זו המהות הפנימית של ההתקשרות לצדיק — לא לבטל את עבודת ה' האישית, אלא לחשוף את נקודת האמת הפנימית שלי, לזהות את השליחות המיוחדת שהיא תפקידי ולהתמלא חיות בעבודתי. צדיק־אמת הוא מי שנקודת האמת מאירה לו בבהירות. הוא משוחרר מהחשבונות הרבים של בני האדם, נוהג כ"אדם ישר" הנאמן לנשמתו, ובעצם מגשים את החלום הכמוס שקיים בכל אדם — להיות נאמן לסיפור הפנימי שלו. לכן הוא מעורר גם בזולת השראה להיות ישר, אמתי וחופשי כמוהו ועוזר לו למצוא את נקודת האמת שלו ולחיות לאורה. בהקשר המיוחד הזה, ככל שאדם מכיר יותר צדיקים, שכל אחד מבליט את נקודת האמת שלו — וכל נקודות האמת מתחברות בפנימיות — הוא מקבל השראה ו'חוש' למציאת האמת שבתוכו וכך להצמיח את הפירות המיוחדים והמתוקים שלו.

שיעור

שידור לנוסעים לצדיקים (ח"א)

מה הסיפור שלך?

קיצור מהלך השיעור

במוצאי שבת נתן הרב שיעור מיוחד במינו בשידור־חי לחבורת תלמידים שהיתה בדרכה משבת במעז'יבוז' לציונו של רבי משה לייב מסאסוב ביום ההילולא שלו (אחרי ביקור באניפולי ביום ששי, יום ההילולא של הרבי ר' זושא). השיעור – שרק חלקו הראשון מתפרסם השבוע – נוגע בשאלות־יסוד של **התקשרות לצדיק אחד והיחס לצדיקים רבים**, ומתמקד בחובתו של כל אדם למצוא את **נקודת האמת הפנימית** שלו.

פרק א מסביר מתי נסיעה לצדיקים מרובים עלולה **לפגוע בהתקשרות לרבי האחד** שלי, ובאיזה שלבים של התקשרות היא דווקא יכולה **להועיל להתקשרות** הרצויה. **פרק ב** מעמיק מאד במושג **נקודת האמת**, שהחיפוש שלה הוא הלב של הנסיעה אל הצדיקים – אצל צדיק מאירה נקודת האמת, בה **אין מחלוקות**, והוא יכול לסייע לכל מי שמגיע אליו למצוא בעצמו את נקודת האמת. **פרק ג**, הקצר, מסביר את הקשר המיוחד ל**חיפוש היושר הפנימי** דווקא לדור שלנו. **פרק ד** מסביר שלכל צדיק יש ניגונים, סיפורים ותורות – אך העצם שלו מתגלה **ב'סיפור שלו'**, שהוא־הוא נקודת האמת שלו, ומזמין כל אחד לשאול את עצמו **'מה הסיפור שלך?'** (ומציע לכתוב ספרי פנטזיה דקדושה לילדים כדי לעודד אותם לחלום את נקודת האמת שלהם). שיעור מיוחד שאסור להחמיץ.

א. התכללות הצדיקים

כוונת הנסיעה לקברי צדיקים

שבוע טוב, במיוחד לקבוצה שנוסעת עכשיו מהבעל שם טוב לרבי משה לייב מסאסוב. שתהיה דרך צלחה, שתפעלו ישועות בקרב הארץ. נתחיל עם הענין של הנסיעה לקברות הצדיקים, גם בחו"ל. הייתם אצל הבעל שם טוב עכשיו, בשבת, וכעת ממשיכים לצאצאים הרוחניים שלו — אלו התלמידים־הבנים שלו שממשיכים את דרכו, מפרסמים את דרכו.

צריכים לדבר קודם כל על הסבה לנסיעה — מה הכוונה העיקרית שצריכה להיות כשנוסעים לקברי הצדיקים? לפי פשט, נוסעים כדי לעורר רחמים רבים, שה' ירחם על הכלל ועל כל

פרט ופרט בכל המצטרך לו, וכמובן שהתפלה העיקרית היא על הגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו. זה דבר פשוט. בכל אופן, יש עוד כוונה, שאפשר לומר שהיא הלב של הכוונה בנסיעה וההשטחות על קברי צדיקים, שקשורה לתיקון הנפש של כל אחד ואחד.

הזדהות עם צדיק אחד

לכאורה, נשאלת השאלה, אם לאדם יש רבי אחד, איך הוא נוסע לצדיקים שונים? "כולם אהובים, כולם ברורים, כולם גבורים, כולם קדושים" — אבל בכל אופן, מבחינת התקשרות, הוא מקושר לצדיק אחד. לכן בחב"ד לא כל כך נוסעים לצדיקים אחרים. גם בברסלב, רבי נחמן כותב בספר המדות[א] שהנסיעה להרבה צדיקים יכולה אפילו לפגוע באמונת היחוד של האדם, האמונה בה' אחד, ר"ל.

יש עוד כוונה, שאפשר לומר שהיא הלב של הכוונה בנסיעה וההשטחות על קברי צדיקים, שקשורה לתיקון הנפש של כל אחד ואחד

יש לנו מאמר בשם "פתיחות, הזדהות, התכללות"[ב] — מאמר חשוב שמדבר על שלשה שלבים בהתקשרות לצדיק, שכנגד הכנעה־הבדלה־המתקה. בשלב הפתיחות האדם מבין שדמות של צדיק־משפיע הכרחית עבורו, ומחפש מיהו הצדיק שלו, מתוך תחושת הכנעה גדולה; בשלב ההזדהות הוא מוצא את הצדיק שהוא שייך אליו, ומתקשר־מתמסר אליו בכל המובנים (תוך הבדלה משיטות ודרכים אחרות); בשלב ההתכללות, שלב ההמתקה, הוא מגיע לחיבור עם הכלל ולקשר טוב עם כל הציבורים וכל הצדיקים והדרכים בעבודת ה', בלי לאבד את ההתקשרות העצמית לרבי שלו.

כדי להבין טוב יותר כדאי ללמוד את המאמר המקורי ואת השיעורים שהיו עליו במשך השנים[ג].

ההסתייגות מנסיעה לצדיקים רבים היא כאשר כבר יש התקשרות־אמת לצדיק אחד, שלב ההזדהות־ההבדלה, אך עוד לא הגיעו לשלב של ההתכללות־ההמתקה שאחריה. הזדהות היא הבדלה, וכשאדם עוד בהבדלה קצת בעיה לנסוע לצדיקים אחרים. לא שאני לא אוהב אותם. כמו שאנחנו מסבירים[ד], הרי ה' "אוהב צדיקים"[ה] וצריכים להתדמות אליו יתברך — כמו שה' אוהב צדיקים אנחנו אוהבים את כל הצדיקים ולומדים מכולם. אבל למעשה, בנסיעה והשתטחות על קבר הצדיק יש גם התקשרות, ולא רק אהבה אליו, והשאלה אם אין בכך פגיעה בהתקשרות לרבי המיוחד שיש לי. שוב, אם האדם נמצא עדיין בשלב ההבדלה — זה אכן עלול לפגוע.

ריבוי צדיקים בפתיחות ובהתכללות

אבל אם האדם בשלב ההמתקה, שלב ההתכללות — בו הוא מבין שכל הצדיקים כלולים גם ברבי שלו, ואדרבא, כל אחד מגלה פן מסוים, יפה וטוב, של הרבי שלו, של החסידות שהוא לומד — זה כבר משהו אחר.

גם בשלב הפתיחות, לפני שמגיעים להזדהות, בשלב הפתיחות ברור שיש טעם לנסוע להרבה צדיקים — צריך לבחור. כמו שמוסבר שם במאמר, המשל לכל התהליך הוא של בחורה שעוד לא התחתנה — היא צריכה לבחור חתן, ובשביל לבחור חתן היא צריכה להיפגש עם מועמדים מתאימים. לא תמיד זה הולך פעם ראשונה. יש מקרים בהם הבחורה זוכה, זכות גדולה מאד מן השמים, שבפעם הראשונה היא פוגשת מיד את המיועד לה, את בן הזוג האמתי,

---

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. אור ל־ד' תשפ"ה – כפ"ח.

א ח"ב אות ז.

ב **אשא עיני** עמ' קלג ואילך.

ג ראה שיעורי י"ג חשון – ה' טבת תשנ"ד. ראה גם שיעורי כ"ח טבת תשע"ב וליל ש"פ בא – נדפס בגליון בשלח – תשפ"ג. וראה גם שיעור ר"ח תמוז תשס"ד (בענין רבי־משפיע־צדיק־גבור בתוך שלב ההזדהות גופא) וגליון אביטה־נפלאות 29 (יתרו־משפטים תשפ"ג).

ד ראה שיעור י' שבט ו־ז' אדר־שני תשס"ח.

ה תהלים קמו, ח.

אבל לא תמיד זו המציאות. לכן צריכים לנסוע להרבה צדיקים, עד שמוצאים את הצדיק שאני מרגיש בלב שלי שהוא הרבי שלי.

כמו שאמרנו, שלב הפתיחות הוא שלב ההכנעה — בחיפוש אחר הזיווג האמתי צריך המון הכנעה. רק כך אמונת היחוד לא תתבלבל בשלב הזה. כלומר, ההצלה מהבלבול היא הכנעה גדולה בתחלה, בשלב הפתיחות, ובטול אמתי לרבי שלך בסוף החיפוש, כשזוכים למצוא אותו. דווקא הבטול האמתי מאפשר להגיע להתכללות אמתית (כמו שנאריך להסביר לגבי נקודת האמת).

אם כן, בשלב הפתיחות ודאי אפשר לנסוע לכולם. אדרבא, צריך לנסוע — עד שתמצא את המיועד שלך. בשלב ההתכללות גם טוב ורצוי לנסוע, כי אתה כולל את הכל בתוך הצדיק שאתה מזדהה אתו באמת. הרי הרבי שאתה בוחר בו ודאי רוצה שכל הצדיקים יהיו ביחד. הבעיה, לכאורה, היא רק בשלב ההזדהות, כאשר עוד לא הגעת לדרגה של התכללות.

כל אחד צריך לדון בעצמו, אליבא דנפשיה באמת, איפה הוא — האם הוא עדיין בשלב הפתיחות, או שהוא כבר מזוהה לגמרי, או שהוא התקדם עוד יותר, שהוא כל כך מזוהה עד שהריבוי לא סותר בכלל את ההתקשרות. במלים של רבי נחמן, בשלב הזה הנסיעה להרבה צדיקים לא פועלת שום חלישות באמונת היחוד, אלא אדרבא, מחזקת את היחוד. הרי כשם שיש לקב"ה כח בלי גבול יש לו כח בגבול[ו], כך "אחד האמת" לא סותר את הריבוי[ז] אלא כולל בתוכו את הרבים, הם כלולים לגמרי באחדות הפשוטה של ה'. ככה צריך להיות, תכל'ס, גם לגבי רבי.

כשאני לומד תניא, באיזה שלב טוב שאלמד עוד ספרים כדי שיעזרו לי להבין את התניא. זהו השלב של "למסבר", בו צריכים כמה רבנים

מגרסה לסברה

מהו מאמר חז"ל שהכי קשור לנושא? מאמר[ח] שמתייחס לסדר הלימוד, התהליך של "למגרס איניש והדר ליסבר" — קודם לימוד בבקיאות ואחר כך לימוד בעיון. הוא לא מדבר על אמונת היחוד, אבל כתוב בו שכל אחד בתחלת הלימוד, בשלב של הגרסה, צריך לקבל מרב אחד. מה הטעם? אם ישמע מהרבה רבנים לא יוכל לזכור טוב. כדי לחרות על לוח הלב של התלמיד הוא צריך רב אחד. שני רבנים הם כמו שני נביאים, שכל אחד מתנבא בסגנון אחר, ובשביל לחקוק על הלב את הלימוד צריך לשמוע מרב אחד בסגנון אחד. אבל כשהוא מגיע "למסבר", הסברא והעיון, כתוב בפירוש הפוך — שצריך לשמוע מהרבה רבנים כדי לחדד השכל של התורה, את כח הסברה.

ביחס להתקשרות לצדיקים, מהו כח הסברה? שתוכל להבין יותר טוב לעומק את הרב שלך ואת מה שהוא אומר. לשם כך צריך לשמוע מכולם. כשאני לומד תניא, באיזה שלב טוב שאלמד עוד ספרים כדי שיעזרו לי להבין את התניא. זהו השלב של "למסבר", בו צריכים כמה רבנים.

עד כאן הקדמה אחת.

ב. נקודת האמת

נקודת האמת של כל הצדיקים

בכל אופן, חוזרים לשאלה: חוץ מלהתפלל, מה באמת הנקודה, הענין, כשנוסעים להשתטח על קברי הצדיקים?

ו ראה עבודת הקדש ח"א פ"ח.

ז חנה אריאל פרשת יתרו ד"ה "כי אל דעות" כו, א.

ח ע"ז יט, א־ב:

אמר להו רב חסדא לרבנן בעינא דאימא לכו מלתא ומסתפינא דשבקיתו לי ואזליתו כל הלומד תורה מרב אחד אינו רואה סימן ברכה לעולם שבקוהו ואזול קמיה דרבא אמר להו הני מילי סברא אבל גמרא מרב אחד עדיף כי היכי דלא ליפלוג לישני.

הבינוני מתעורר באהבה בתפלה כל פעם מחדש, אבל אחרי התפלה שוקע שוב בתוך הנפש הבהמית שלו

לכל צדיק וצדיק יש את נקודת־האמת שלו. הרי בספר הזהר כל אחד מהצדיקים האמתיים נקרא בשם "זכאי קשוט", צדיק אמת. זו אחת האסמכתאות שלנו לכך שאף על פי שכתוב "תתן אמת ליעקב"[ט], שמדתו תפארת, האמת היא פנימיות ספירת היסוד[י], ה"צדיק יסוד עולם"[יא] — לצדיק האמתי יש נקודת אמת מבוררת לגמרי.

נקרא עכשיו קטע מספר התניא, שוודאי פרשנו גם בעבר[יב], שמדבר על נקודת האמת. הוא מסביר מה המיוחד של נקודת האמת של כל אחד ואחד. אנחנו רוצים להסביר שאם אני יודע מהי נקודת האמת, וגם מחפש בעצמי את נקודת האמת שלי, יכול מאד לעזור לי לחוש את נקודת האמת של צדיקים. כמובן שהרבי שלי הוא ודאי האמת, אבל אצל כל צדיק וצדיק יש נקודת אמת, ודווקא נקודת אמת אחת לא סותרת את השניה. יכולה להיות סתירה בין צדיק לצדיק בפריפריה שלו, אבל בנקודת האמת — כמו שכתוב כאן בתניא — כולם אותו דבר, כמו דבר אחד ממש. כשעוסקים בנקודת האמת, המפגש עם הרבה צדיקים לא יכול לערער את אמונת היחוד.

כשאני אומר שנקודת האמת אצל כל אחד היא אותו דבר — הכוונה אותו דבר ברמה אחרת, בעולם אחר, שהרי כל אחד הוא עולם מלא[יג].

אמת של צדיק ואמת של בינוני

נקרא את הקטע שנוגע לענייננו בתניא, בסוף פרק יג:

והנה מדת אהבה זו האמורה בבינונים בשעת התפלה ע"י התגברות הנפש האלהית כו' הנה לגבי מדרגת הצדיקים עובדי ה' באמת לאמיתו אין בחי' אהבה זו נקראת בשם עבודת אמת כלל מאחר שחולפת ועוברת אחר התפלה וכתיב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר

כמו שמבואר אצלנו תמיד[יד], יש שלש מדרגות — שפת אמת, אמת ואמת לאמתו[טו]. בקטע הזה אדמו"ר הזקן משתמש בכל שלשת הביטויים. הוא אומר שאצל הצדיק של התניא, עובד את ה' באמת לאמתו, הלב בוער באהבה רבה לה' תמיד (ולא רק בשעת התפלה) כי אין לו כבר יצר הרע — זו העבודה שלו "באמת לאמיתו". לעומתו, הבינוני מתעורר באהבה בתפלה כל פעם מחדש, אבל אחרי התפלה שוקע שוב בתוך הנפש הבהמית שלו. הצדיק לא שוקע, כי אין לו כבר נפש הבהמית. לכן ביחס לצדיק העבודה של הבינוני איננה אמת. אמת היא נצחית — לא רק אמת לאמתו או אמת, אלא אפילו שפת אמת. "שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר"[טז] — האמת היא בלתי־משתנה ודבר שמתעורר ואחר כך שוקע הוא שקר.

רבי אייזיק מסביר[יד] ש"שפת אמת" היא כמו עצים שמונחים קצת רחוק מהמדורה — עץ שיותר קרוב נדלק ונשרף לגמרי ועץ שיותר רחוק רק נחרך. במשך הזמן הוא נחרך עוד ועוד, עד שגם הוא כלה מהמציאות. זהו דימוי רק כדי להמחיש קצת מהי שפת אמת — מה שנמצא בשפה, בפריפריה. אבל כתוב "שפת אמת תכון לעד", גם לצדיק הגמור יש את השפת אמת

ט מיכה ז, כ.

י ראה סוד ה' ליראיו ש"א פי"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג שם).

יא משלי י, כה.

יב שיעור כ' טבת תשמ"ג (נדפס בשערי תבונה ביאור יב).

יג בבא בתרא יא, א; סנהדרין לז, א. ובכ"מ.

יד ראה באריכות בשיעורי "מהי אמת?" 1-3 (כ"ד מנחם־אב תשע"ח וכ"ח תשרי תשע"ט) - נדפסו בגליונות נצבים־ר"ה וויצא תשע"ט. וראה גם שיעור אמונה ובטחון 24 (כ"ד אייר - נדפס בגליון קרח - תשע"ט); שיעור כ"ו אייר תש"פ. ובריבוי מקומות.

טו המשך תרס"ו ד"ה "אם בחקתי תלכו" תרס"ד עמ' תלח (וראה גם תורת שמואל תרכ"ט עמ' רצא). מובא בשיחת שמח"ת תר"ץ ס"ד (סה"ש תר"ץ עמ' 89); שיחת פורים תרצ"ו ס"ב (סה"ש תרצ"ו עמ' 127).

טז משלי יב, יט.

יז ראה מאמר השפלות והשמחה פמ"ב.

שלו, שהיא לעד.

ואעפ"כ לגבי מדרגת הבינונים נקראת עבודה תמה באמת לאמיתו שלהם איש איש כפי מדרגתו במדרגת הבינונים והריני קורא באהבתם שבתפלתם ג"כ שפת אמת תכון לעד הואיל ובכח נפשם האלהית לחזור ולעורר בחי' אהבה זו לעולם בהתגברותה בשעת התפלה מדי יום ביום ע"י הכנה הראויה לכל נפש כפי ערכה ומדרגת'

יש כאן חידוש גדול: לא רק לצדיק, אלא לכל אדם, יש לא רק שפת אמת או אמת, אלא גם אמת לאמתו — "אמת לאמיתו שלהם". יש כאן רעיון דומה למה שכתוב בחסידות[יח] על "בכל מאדך"[יט] — לכל אחד יש את ה"מאד" שלו, אף שהוא לא ה"מאד" של מי שמעליו וודאי לא ה"מאד" של ה'. כשאדם מגיע ל"מאד" שלו, "מאדך", הוא קשור לגמרי ל"מאד" של ה'. הקשר הזה בין המושגים אמת ומאד יעזור לנו בהמשך.

העבודה של הבינוני נקראת "עבודה תמה", שחז"ל מסבירים כ"עבודה שאין אחריה עבודה"[כ]. כלומר, שהיא די והותר, שלא מצפים מהאדם ליותר ממנה. גם המושג "עבודה תמה" קשור לאמת, כמובן, כי ב"יעקב איש תם"[כא] מתקיים "תתן אמת ליעקב". מהבינוני לא מצפים לעבודה גבוהה יותר מאשר התעוררות אהבה לה' על ידי התבוננות בזמן התפלה, אם כן זו "עבודה תמה" עבורו, לא מצפים למשהו נוסף כהמשך. הצדיק מסתכל על האהבה של הבינוני ואומר שהיא חולפת, אבל אדמו"ר הזקן אומר שהיא לא חולפת — כי הוא תמיד יכול לעורר אותה. ההבדל הוא שאצל הצדיק האהבה נמצאת בגילוי ואצל הבינוני היא לפעמים בהעלם ולפעמים בגילוי — אבל היא תמיד קיימת, "שפת אמת תכון לעד". גם כשהאהבה לא גלויה, היא קיימת בהעלם (וזהו "העלם שישנו במציאות"[כב], והראיה לכך שהוא יכול לעורר ולגלות את האהבה בכל פעם שירצה).

יח ראה לדוגמה אוה"ת במדבר ח"ב עמ' תשלו. ובריבוי מקומות.

יט דברים ו, ה.

כ יומא כד, א.

כא בראשית כה, כז.

הבריח התיכון

כעת מוסבר הענין העיקרי שאנחנו רוצים לדבר עליו:

כי הנה מדת אמת היא מדתו של יעקב הנקרא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה מרום המעלות ומדרגות עד סוף כל דרגין

מדת האמת היא בריח התיכון, המבריח מלמעלה־מעלה עד למטה־מטה. בעולם האצילות הבריח התיכון מבריח מכתר עליון עד מלכות. בכל העולמות הוא מבריח מעצמותו יתברך, אור אין סוף שלפני הצמצום, ועד למטה־מטה, היצור הפחות שבפחותים שבעולם הזה הגשמי, עלמא דשקרא. גם בעלמא דשקרא יש סיום של "וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן... מִבָּרַח מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה"[כג].

אצל הצדיק האהבה נמצאת בגילוי ואצל הבינוני היא לפעמים בהעלם ולפעמים בגילוי – אבל היא תמיד קיימת

הרבי הקודם מביא במאמר "באתי לגני"[כד] מתקוני הזהר ש"אור אין סוף למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית"[כה]. מי מחבר את ה"למעלה עד אין קץ" עם ה"למטה עד אין תכלית"? האמת, הבריח התיכון, שהיא "חותמו

כב ראה המשך תרס"ו מאמר י עמ' פא. ובכ"מ. הדמיון בחסידות ש"העלם שישנו במציאות" הוא, כלשון ספר יצירה (פ"א מ"ד), "כשלהבת הקשורה בגחלת" – אצל הצדיק השלהבת גלויה ובוערת ובבינוני היא נסתרת כמו בגחלת עוממת, אך היא עצמה ממש נמצאת בתוכה (לעומת "העלם שאינו במציאות" שהוא כאש בצור החלמיש), ודוק.

כג שמות כו, כח; לו, לג.

כד אות יב ואילך.

כה ע"פ תקו"ז תקון נז (צב, א). הובא והתבאר באריכות גם בהמשך תרס"ו ד"ה "ויולך הוי'".

של הקב"ה"[כו]. כמו שהיסוד הוא חותם הגוף[כז] וחותם מדות הלב, כך "חותמו של הקב"ה אמת". בכל דבר במציאות הוא חותם בחותם אמת, שהיא בעצם הקב"ה — הקב"ה אחד בכל מקום, מדת האמת היא אחד.

ובכל מעלה ומדרגה מבריח תוך נקודה האמצעית שהיא נקודת ובחי' מדת אמת שלה ומדת אמת היא נחלה בלי מצרים ואין לה שיעור למעלה עד רום המעלות

כעת מוסיף משהו חדש — שהאמת היא הנקודה האמצעית של כל מדרגה. כל המדרגות האמצעיות שבכל העולמות הן דבר אחד, הכל בריח אחד — דבר אחד ממש. יש דעה בחז"ל[כח] שהבריח התיכון הקיף את כל שלש הרוחות של המשכן — שהוא התעקם בתוך קירות המשכן (תופעה שנקראת עיקום היקום).

באיזה כיוון בו אתה נמצא, בכל הכיוונים, הבריח התיכון מתעקם ומגיע לנקודה האמצעית שלך

הייתי חושב שיש כיוון אחד, רוח אחת, שרק לכל מי שנמצא באותו כיוון יש את הבריח התיכון. לא! באיזה כיוון בו אתה נמצא, בכל הכיוונים, הבריח התיכון מתעקם ומגיע לנקודה האמצעית שלך, איפה שאתה נמצא. הכל ממשות אחת.

אנחנו יודעים (על פי המינוח של האריז"ל) שכאשר ה' בא לברוא את העולם הוא צמצם את התפשטות אור אין סוף שלו בנקודה האמצעית של האור[כט] (וממנה סילק כביכול את האור לצדדין, ואחר כך המשיך קו וחוט מצומצם־מרוכז על מנת לברוא את העולמות בפועל — היינו בעצם שני צמצומים בנקודה האמצעית של האור הראשון, צמצום בבחינת סילוק וצמצום בבחינת ריכוז, על דרך "צמצם שכינתו בין שני בדי הארון"[ל]). תמיד מסבירים[לא] שהנקודה האמצעית של אור אין סוף — שבה היה הצמצום ושם אור הקו בוקע וכו' — היא המלכות דאין סוף. כאן אפשר להסיק שהנקודה האמצעית שבה הצמצום לברוא את כל המציאות היא נקודת האמת — נקודת האמת של ה'. הצמצום העלים את האהבה, אבל הכל קיים, הצמצום לא כפשוטו — הכל נמצא. ה' כאן הוא כמו הבינוני, שנקודת האמת שלו נמצאת, אבל היא בהעלם. זו כבר השגה מופלאה, שמהצמצום הראשון והלאה ה' הוא הבינוני ולא הצדיק. כתוב בספרי הקבלה[לב] ש־**אמצעית** שוה **תורה**. התורה היא "תורת אמת"[לג], לכן לכל אחד יש אות בספר התורה, וכל אות קדושה בדיוק באותה קדושה כמו כל שאר האותיות[לד] — "ופלגשו ושמה ראומה"[לה] ו"ותמנע היתה פילגש"[לו] קדוש כמו "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"[לז]. נקודת האמת הזו חורזת את כל העולמות, מ"מעלה מעלה עד קץ" ועד "מטה מטה עד אין תכלית".

עד כאן עיקר הווארט. הוא מסיים בעוד משהו שצריך להבין את הקשר שלו:

וכל מעלות ומדרגות שלמטה הם כאין לגבי מעלות ומדרגות שלמעלה מהן [כידוע לי"ח שבחי' ראש ומוחין של מדרגות תחתונות הן למטה מבחי' עקביים ורגלי מדרגות עליונות מהן וכמאמר רז"ל רגלי החיות כנגד כולן].

הוא רוצה לומר שאמנם כאשר יורדים

כו שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.
כז הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").
כח שבת צח, ב.
כט ע"ח ש"א ענף ב.

ל ראה תנחומא ויקהל ז; שה"ש רבה א, סב; בראשית רבה ד, ד.
לא ראה זהר ח"א ו, א (ושעת רצון שם); תו"א (ר"מ פאפירש) לבמדבר ב, ב; שפע טל ש"ח פ"ד; לשם שבו ואחלמה, הקדמות ושערים, שער הפונה קדים פ"ג (ובכ"מ); סוד ה' ליראיו ש"א פ"א.
לב עשרה מאמרות מאמר "אם כל חי" ח"ב סימן יב; מגלה עמוקות עה"ת ויקרא אופן פ. ראה שיעור ט' אדר ע"ח.
לג מלאכי ב, ו.
לד וראה פירוש המשניות לרמב"ם ריש פרק חלק בביאור היסוד השמיני מעיקרי האמונה.
לה בראשית כב, כד.
לו שם לו, יב.
לז דברים ו, ד.

בהשתלשלות, מרום המעלות עד מטה מטה, כל דרגה היא באין ערוך לגמרי ביחס לדרגה שמעליה, ואף על פי כן, מצד הבריח התיכון של האמת, הכל אותו דבר. כלומר, מצד האמת, יש שוויון בין הצדיק הכי גדול — הרבי שלי, שאני מאמין שהוא ה"חד בדרא", הנשיא של הדור, המשיח שבדור — והצדיק הכי קטן, שהוא בעצם היהודי הכי קטן, כי "ועמך כֻּלם צדיקים"[לח]. בנקודת האמת, כמה שאין ערוך בין דרגה לדרגה, מצד האמת הכל אותו דבר, אין שום חילוק ביניהם.

עד כאן ווארט חשוב מאד. אם כן, אצל הצדיקים בעצם מחפשים את נקודת האמת. כי אם אזכה להרגיש את נקודת האמת של הצדיק הזה, אולי אוכל — בעזרת ה' יתברך — גם למצוא את נקודת האמת שלי ולנגוע בה. שוב, לא משנה מי הצדיק הזה — מצד נקודת האמת, הנקודה האמצעית, הכל בריח אחד.

אמת מתוך סתירה

כדי להבין זאת יותר לעומק נאמר עוד משהו, לפי ווארט ידוע של הבעל שם טוב, שגם דברנו עליו הרבה בעבר:

הבעש"ט פעם התבטא[לט] ש'אני יכול לסתור כל סברה שיש בעולם — סברה של כל גאוני התורה, לא משנה מה הם אומרים'. איזו התפארות זו? מה זאת אומרת שמתפאר בעצמו, כביכול, שאני יכול לסתור הכל?! ידוע ההסבר אצלנו[מ] שהכוונה שהוא יכול להגיע לנקודה הפנימית־האמצעית של כל סברה. דווקא כשמגיעים לנקודה הכי אמצעית של הסברה של איזה גאון עולם — כמו גם של איזה איש פשוט, כמו שכתוב בחסידות[מא] שלאשה שצריכה לטעון יש טענות עמוקות יותר משל כל הגאונים הכי גדולים — אפשר לסתור אותה.

> דווקא כשמגיעים לנקודה הכי אמצעית של הסברה אפשר לסתור אותה

סתירה היא לא משהו שלילי. יש בהלכות שבת "סותר על מנת לבנות"[מב], כמו "קורע על מנת לתפור"[מג] — זו מלאכה, וכל מלאכה היא תיקון. קלקול איננו מלאכה, וסתירה על מנת לבנות היא תיקון. כמו חורבן הבית על מנת לבנות בית יותר טוב, יותר משוכלל[מד]. יש "סותר על מנת לבנות" בו הבניה היא רק בהמשך, כמו חורבן הבית. אבל יש "סותר על מנת לבנות" שהסתירה היא־היא עצמה הבניה. כמו שני חכמים שעוסקים במלחמתה של תורה — אתה בונה את הסברה של החבר שלך, או גם של הרב שלך, על ידי שאתה סותר אותה. אם זו סתירה אמתית, שאומרת שהגעת לנקודה האמצעית של סברת החבר או הרב שלך, בסתירה־לכאורה אתה בעצם בונה אותו, מתקן אותו. זה ווארט שצריך להבין יותר טוב.

אמרנו שהאמת שלך היא גם המאד שלך. ה"מאד" הראשון בתורה הוא "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"[מה]. חז"ל דורשים[מו] באותו פסוק שה"מאד" סותר את ה"טוב" — "טוב" הוא מלאך החיים ו"מאד" מרבה את ההיפך. מתי משהו שלם בשלמות עצמית, כמו השלמות העצמית של ה'? רק אם הוא כולל את ההפך שלו. מתי הסברא שלמה? רק כאשר היא כוללת את הסתירה (בסוד "אכן אתה אל מסתתר"[מז], לשון סתירה). ה' יתברך, עצמותו ומהותו, הוא נמנע הנמנעות ונושא

לח ישעיה ס, כא.
לט ראה מאמרי אדה"ז ענינים עמ' רחצ.
מ שיעורים בסוד ה' ח"א עמ' רצ; אור ישראל ח"א עמ' רסז ואילך.

מא לוח "היום יום" ט' אלול.
מב שבת לא, ב.
מג שם פ"ז מ"ב; עד, ב. ובכ"מ.
מד ראה לקו"ש חכ"ט שיחה לפרשת דברים־חזון ס"ה.
מה בראשית א, לא.
מו בראשית רבה ט, ה; שם י.
מז ישעיה מה, טו.

באופן פשוט, שכל הוא משהו גס מאד, גם כשלומדים תורה. לכן סתם לומד תורה יכול להיות מלא גסות מהתורה שהוא לומד – כמה שהוא חכם יותר הוא גם יותר גס

הפכים[מח], זו השלמות העצמית שלו, ואנחנו מצווים ללכת בדרכיו[מט] וגם להיות נושאי הפכים. אם כן, גם כששתי נקודות אמת נראות הפוכות, הן החלק מהשלמות העצמית — מה שנאמר באמת רק מחדד ומשלים את האמת. לכן אמרנו שאין סתירה בין הצדיקים בנקודת האמת, ושמפגש עם נקודת אמת של צדיק — כל צדיק ונקודת האמת המיוחדת שלו — גם מחדדת את ההתקשרות לנקודת האמת של הרבי שלי ועוזרת לי למצוא את האמת שלי.

הפסוק אומר "הוי' עז לעמו יתן הוי' יברך את עמו בשלום"[נ] — דווקא מתוך העז לומר את נקודת האמת שלך מגיעים לשלום. על מלחמתה של תורה נאמר "את והב בסופה"[נא], הסוף שלה הוא האהבה ושלום, כי בפנימיות כל לוחם עוזר לחברו, בר הפלוגתא שלו, לגלות את נקודת האמת שבו (בבחינת "עזר כנגדו"[נב], עזר של התנגדות), נקודת העצם נושא ההפכים שלו. מכיון שכל נקודות האמת הן בריח תיכון אחד (שמגלה תוכן אחד של אחדות) מגיעים מתוכן לשלום (כמו שה' "עושה שלום במרומיו"[נג] בין ההפכים).

נקודת האין

לנקודה האמצעית יש עוד מלה חשובה, שהיא בעצם מה שהבעל שם טוב משתמש בו — סתירה היא נקודת האין בכלל, המלה נקודה היא סוד האין, שהרי לנקודה, בהגדרה, אין שום ממדים — לא שלשה ממדים, כמו לנפח, לא שני ממדים, כמו לשטח, ואפילו לא ממד אחד, כמו לקו (וממילא כל המבואר כאן הוא תיקון אמתי לשבירת הכלים שבעולם הנקודים, תיקון עצם המושג נקודה, וד"ל). סברא שכלית שאני שומע סתם היא 'יש' — לכן שכל הוא ישות. הבעל שם טוב בא לברר, לעדן, את השכל. איך מעדנים את השכל הגס? באופן פשוט, שכל הוא משהו גס מאד, גם כשלומדים תורה. לכן סתם לומד תורה יכול להיות מלא גסות מהתורה שהוא לומד — כמה שהוא חכם יותר הוא גם יותר גס. מהו העידון של השכל? לא רק שאדם צריך לעבוד על עצמו, לבטל את הישות שלו, אלא גם בשכל גופא נדרשת כזו עבודה. השכל הוא נברא יש מאין — עולם הבריאה הוא עולם השכל. בכלל, כדי לתקן את השכל צריך להגיע לאין. כתוב שהשכל הוא 'יש' ולמעלה ממנו ה'אין' שמהווה את ה'יש' בכל רגע תמיד. מהו 'אין'? עוד שם למושגים 'אמת' ו'מאד'. ההגדרה הזו גם עוזרת להבין מה פירוש "סותר על מנת לבנות", כאשר באותו רגע שאתה סותר אתה גם בונה. הסתירה גופא היא הבניה, כי הגעת לנקודת האין, שהיא הנקודה האמצעית של כל דבר. הנקודה האמצעית של כל דבר היא מה שה' בורא אותו ברגע הזה. מאיפה הוא בורא אותו? מאותו מקום בו הוא כאילו ברא את עצמו, מהנקודה בה צמצם את עצמו — ה' צמצם עצמו בנקודה האמצעית וברא את העולם, שהעולם הוא גם הוא, "אין עוד מלבדו".

אם כן, יש לנו כמה מילים קשורות: האמת — על כל גווניה, שפת אמת, אמת ואמת לאמתו (כאשר לכל אחד יש את האמת לאמתו שלו) — המאד, האין, הנקודה והאמצע[נד]. זה בעצם

מח ראה אשא עיני מאמר "נמנע הנמנעות, נושא הפכים, כל יכול" (נתבאר במבחר שיעורי התבוננות חי"ב).

מט מכילתא פרשת השירה פרשה ג; רמב"ם הלכות דעות פ"א ה"ו.

נ תהלים כט, יא.

נא במדבר כא, יד.

נב בראשית ב, יח.

נג איוב כה, ב.

נד **אין-אמצע-מאד-אמת-נקודה** עולה **בראשית** (סוד בריאת העולם מהנקודה האמצעית, המלה בה מתחילה "תורת אמת"). חמש המלים הן כנגד **ה** הספירות שבקו האמצעי – הבריח התיכון אודותיו מדובר כאן, מראשו

מה שהבעל שם טוב אומר: הכח שלי, והכח של כל אחד שהולך בדרכי ולומד ממני, הוא היכולת לסתור על מנת לבנות באותו רגע, כלומה, למצוא את הנקודה האמצעית, שהיא נקודת האין שבכל דבר ודבר. לכן הבעל שם טוב אומר ש"אַיִן מזל לישראל"[נה].

ידוע שיש הרבה סיפורי צדיקים — גם על הבעל שם טוב, וגם עוד בדורות הראשונים — שהתלמידים שאלו את הרבי לפני שהסתלק שאחרי מאה ועשרים מי יהיה הממשיך, איך לחפש צדיק על מנת להתקשר אליו באמת. יש ווארט שהבעל שם טוב ענה[נו] — 'תשאלו את כולם מה עושים עם הגאוה, איך נפטרים ממנה, ומי שיגיד שגם הוא באותה בעיה סימן שהוא אמתי'. יש הרבה ווארטים כאלה (שכולם קשורים לפתיחות שהזכרנו, הדרך לבחור את הרבי שלך). לענייננו, למצוא את הממשיך של הבעל שם טוב היינו למצוא את אותו אחד שיכול למצוא את הנקודה האמצעית, נקודת האמת, שבכל סברה, בכל דבר, ובכל אחד[נז]. אני בא לרבי ליחידות, מה אני רוצה? שימצא לי מי אני בכלל, שישים אצבע על נקודת האמצע שלי[נח], יצביע לי על נקודת האמת שלי וכך יענה לי על השאלות 'בשביל מה אני כאן בעולם? מה השליחות שלי?'[נט].

ג. דור של ישרות

"ישר יחזו פנימו"

יש דרשה מפורסמת של רבי אייזיק מהומיל[ס] על הפסוק "כי צדיק הוי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו"[סא] — ה' הוא צדיק, והוא אוהב את בעלי הצדקות, אבל דווקא "ישר יחזו פנימו", כדי לזכות לחזות בפנימיות עצמותו יתברך נדרשת עבודת ה"ישר".

> יש צדיק שעושה מה שכתוב, בלי לשנות כהוא זה – וגם בלי לשנות שום דבר מ'העדר הקדוש' שהוא חי בתוכו... – וה' גם אוהב אותו

בהקשר שלנו, יש צדיק שעושה מה שכתוב, בלי לשנות כהוא זה — וגם בלי לשנות שום דבר מ'העדר הקדוש' שהוא חי בתוכו... — וה' גם אוהב אותו (מפני שבחיצוניות גם ה' הוא צדיק). אבל רק ישר, שמגלה את נקודת האמת שלו ונאמן לה,

(למעלה עד אין קץ) עד סופו (למטה עד אין תכלית): אין בכתר ("אין מזל לישראל"), אמצע בדעת (לשון ממוצע המחבר, שרש ההתקשרות וההתחברות בין ימין לשמאל, בעוד בכתר "לית שמאלא" כלל); מאד בתפארת (בחינת "ויפרץ האיש מאד מאד" האמור ביעקב, המכוון כנגד "בכל מאדך" בהקבלת שלשת האבות לשלש האהבות "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", והוא תיקון **אדם**, "שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון", בהפיכתו ל**מאד**); אמת ביסוד (פנימיות היסוד־הצדיק, כידוע וכנ"ל); נקודה במלכות (שנאצלה כנקודה והיא עיקר תיקון המלכין קדמאין שכל אחד אמר "אנא אמלוך"). בביטוי נקודה אמצעית המלכות עולה לדעת (לא להיות עוד "עולימתא שפירתא דלית לה עיינין", וד"ל), בסוד "אשה יראת הוי' [נקודת המלכות] היא תתהלל [בסוד 'לפי שכלו יהולל איש', היינו לפי דעתו, כאשר בעליתה היא הופכת להיות כאיש ירא ואוהב ה']" (משלי לא, ל), וד"ל.

נה בעש"ט עה"ת לך אות כו; ע"פ שבת קנו, א.

נו סיפורי חסידים זוין עה"ת סיפור 85. וראה המגיד ממעזריטש (קלפהולץ, בני ברק תשל"ב) עמ' מט.

נז בשביל למצוא את הנקודה האמצעית שבכל סברא, נקודת האין על מנת להיות "סותר על מנת לבנות" מיד, צריך להגיע לסבה הראשונה (**סברא** נוטריקון **סבה ראשונה**), סבת כל הסבות. ידוע ש**סבת כל הסבות** (985) ברבוע, היא הנקודה האמצעית של "**ודבק באשתו והיו לבשר אחד**" (1393) ברבוע, בסוד "**מהוי**' [סבת כל הסבות] **יצא הדבר**" (בראשית כד, נ), "מהוי' אשה לאיש" (ע"פ בראשית רבה סח, ג), כאשר ביאת־מצוה היא הסתירה על מנת לבנות מיד, לעשותה כלי היינו הבניה־תיקון מיד ובהמשך להוליד ילדים (סוד חש מל מל, וד"ל).

נח **אצבע־אמצע** מתחלפים בחילוף **ב־מ** (חכמה דאלב"ם) ומשלימים ל־**יד** (**דוד**) פעמים **הוי**', ב"פ (ממוצע) **יעקב**.

נט נקודת האמת של כל אחד היא השליחות שלו, ה"גורל" המיוחד שלו, עליו נאמר "אבוך במאי הוי זהיר טפי" (שבת קיח, ב וראה תניא אגה"ק ז שהדבר מתבטא במצוה מיוחדת ב"תורת אמת" – היינו שנקודת האמת שלמעלה מטעם ודעת מתחברת על פי גורל לאחת ממצות התורה בפועל – דוגמת מצות אהבת ישראל אצל רבי משה־לייב מסאסוב כדלקמן, וכיו"ב).

ס סה"ש תש"ו־ה־ש"ת עמ' 415. נתבאר ב**מעין גנים** שנה שניה לפרשת שופטים ובכ"ד.

סא תהלים יז, א.

זוכה ל"יחזו פנימו", לחזות באור הפנים של ה', שמגלה מה חפץ ה' באמת, בנקודת האמת שלו[סב]. ה', שהוא "אל אמונה [במובן של אמת[סג]] ואין עול צדיק וישר הוא"[סד], רוצה שתהיה ישר ואמתי עם עצמך, שלא תכזב ותדחיק את האמת שלך[סה].

מנטליות של יושר

את היחס בין צדיק לישר אפשר להשליך על עוד מושג חשוב: מדברים בחסידות הרבה על קבלת־עול, מושג שיכול להתפרש — ובאמת מתפרש — גם כתנועה נפשית חיצונית לגמרי, תחושת עדר המובל אחר הרועה בעינים עצומות לכל מה שמסביב (תוך העדר נקודת האמת הפנימית שלך[סו]). בהמה מקבלת עול, "כשור לעול וכחמור למשאוי"[סז], ואילו אדם אינו כופף את עצמו לעול ("האלהים עשה את האדם ישר"[סח]). הגם שכתוב "בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך"[סט], הדור שלנו הוא לא דור של בהמות — גם למעליותא — אלא דור של שאיפה לישרות. זהו דור שלא מודד דברים במושגים צדיק־בינוני־רשע — מושגי היסוד של התניא — אלא במושגים של יושר ואמת פנימית (עד שאפילו תנועת מסירות הנפש היהודית על קידוש ה', שרש הטבע היהודי העצמי[ע], מקבלת היום פנים חדשות, ואכמ"ל).

> הדור שלנו הוא לא דור של בהמות – גם למעליותא – אלא דור של שאיפה לישרות

בכלל, המנטליות של הדורות האחרונים (בערך במאתיים השנים האחרונות) — וככל שעובר הזמן גם מציאות החיים של הדורות הללו — היא יותר ויותר חופש לעומת עבדות (כבר אין מלכים ואין עבדים). הביטוי השלילי לכך הוא המתירנות, שהיא "אויב בלבוש אוהב"[עא] (המזיק הגדול לאדם). אבל יש בדבר הזה ענין חיובי מאד, אפילו משיחי, שהרי "אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד"[עב] (כפי שפוסק הרמב"ם[עג], ומבואר[עד] שהיינו התקופה הראשונה־הטבעית של ימות המשיח) — גם אם יש עדיין מלחמות, השעבוד הגשמי פוחת והולך (מה שאין כן השעבוד הרוחני), וגם אם לא רואים ומרגישים כלל עדיין את ביאת המשיח, אבל צריכים "לפקוח את העינים"[עה] ו"לחיות עם משיח"[עו]. כשרוח הדור היא חופש הפרט למעליותא השאיפה היא בעיקר ליושר־ישרות בלבד (אפילו המלה 'עבודה' כבר לא מתאימה כל כך כעת, אלא דווקא 'שאיפה'[עז]). ביושר יש

סב ורמז: **אמת־ישר** עולה "**שמע ישראל**" - רק על ידי ה'דערהער' הפנימי באמת וישר אפשר להגיע לידיעה ש"הוי' אלהינו הוי' אחד" (דברים ו, ד).

סג ראה ראב"ע ורלב"ג עה"פ, ובכ"מ.

סד דברים לב, ד. כידוע, יש בפסוק **אמונה**, ב"פ **אמונה** (**צדיק**) וה"פ **אמונה** (**ישר**) - תכלית האמונה היא להגיע לה"פ **אמונה**, **ישר** (אמתי). אצל אברהם אבינו יש אמת בהכרת ה' מתוך חקירת שכלו עוד לפני האמונה (כפי שדובר בחלק נוסף של הסיפור שטרם פורסם) - לפני "והאמן בהוי' ויחשבה לו צדקה" (בראשית טו, ו) - אך אחרי נסיון העקדה, שעיקרו נסיון באמונה (ראה פרי הארץ וירא ד"ה "במדרש פתח רבי יצחק", וראה גם דרך מצותיך מאמרי אדמו"ר הצ"צ ד"ה "אחרי ה' אלקיכם תלכו" [קפו, ב]), הוא מתעצם עם האמונה עד שהיא הופכת לאמת (ואת האמת הזו יורש ממנו יעקב, "תתן אמת ליעקב", וד"ל).

סה בחלק נוסף של השיעור, שיתפרסם אי"ה בהמשך, דובר יותר על השקר והכזב מהם יש להזהר.

סו וראה סנהדרין צז, א ("והאמת נעדרת... שנעשית עדרים עדרים והולכת לה").

סז עבודה זרה ה, ב.

סח קהלת ז, כט.

סט תהלים עג, כב־כג.

ע ראה תניא פרקים יח־כה.

עא כללי החנוך וההדרכה פ"ג.

עב ברכות לד, ב; סנהדרין צט, א.

עג הלכות תשובה פ"ט ה"ב; הלכות מלכים פי"ב ה"ב.

עד לקו"ש חכ"ד שיחה א לפרשת בחקתי (ובפרט בסעיף ט ואילך).

עה ראה שיחת פרשת ויצא תשנ"ב.

עו שיחת ש"פ בלק תנש"א ס"י. ובכ"מ.

עז בדרך כלל בחסידות - במיוחד אצל רבי נחמן מברסלב, אבל גם הרבה בחב"ד - השאיפה נקראת געגועים, אך בכל זאת המלה שאיפה מדגישה שיש כאן מחשבה לממש את הדבר בפועל (אפשר להתגעגע לארץ ישראל באופן מופשט, כהלכתא למשיחא, ואפשר לשאוף לעלות כדבר מעשי). געגועים מלאים הכנעה (כנודע

גם כח לישר את כל ההדורים בין האנשים ולהגיע לשלום (באמת) — כנ"ל שדווקא מתוך העוז לומר את האמת מגיעים גם לשלום.

מנהיגות ישרה ויראת שמים

שוב, בדור שלנו נגמרה השאיפה (או הפנטזיה, כדלקמן) של צדיקים (גמורים) — אנחנו דור של שאיפה רק לישרות, בלב ובשכל. לכן, האדם הישר באמת — אמתי כמו ה' — הוא הראוי להיות מנהיג הדור.

אפשר לקנח את הענין ברמז: הביטוי שלנו כעת, **נקודת אמת**, עולה בגימטריא **יראת שמים (1001)**[עח]. מכאן נלמד שעיקר יראת השמים של האדם הוא דווקא נקודת האמת שלו (בניגוד למחשבה שיראת שמים היא בהכרח עבודה של קבלת־עול 'מכווצת'). על כך נאמר "כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים"[עט], כי רק אז הדברים שלו יוצאים מאותה נקודת אמת שבפנימיות לבו, וממילא רק אז נכנסים עמוק לתוך לב שומעיו ופועלים את פעולתם[פ] בחסד וברחמים.

ג. מה הסיפור שלך?

הסיפור שלך במשפט אחד

נקשר את הדברים לעוד נושא. כתוב בספר יצירה שה' ברא את העולם בשלשה ספרים, שלפי הגרסה שלנו הם "סופר וספר וספור"[פא].

בסדר געגועים־נענועים־שעשועים כנגד הכנעה־הבדלה־המתקה) ויש בהם קצת טעם מר של ריחוק קיומי מהיעד, בעוד בשאיפה יש גם הרבה שמחה (ב**שאיפה** יש יחוד של **פה־איש** ו**פי־אשה**, זיווג נשיקין הקודם למימוש השאיפה בזיווג גופני, וד"ל), ודוק.

עח 1001 עולה **יג** פעמים **מזל**, סוד **יג** תיקוני דיקנא (**יג** מזלות), שהעיקר־הכולל שלהם הוא התיקון השביעי ("כל השביעין חביבין", הנקודה האמצעית של **יג**), תיקון "ואמת", אור הפנים הפנוי משערות־צמצומים, והוא־הוא סוד האמת המבואר בפנים.

עט ברכות ו, ב.

פ ע"פ ספר הישר (המיוחס לר"ת) שי"ג (הובא בשל"ה שעה"א אות ל); שירת ישראל לראב"ע עמ' קנו.

פא ספר יצירה פ"א מ"א.

בהקבלה לספירות, סופר הוא החכמה, ספר הוא הבינה וספור הוא הדעת — הקבלה כנגד חב"ד לפי הסדה. למדנו על הענין בשיעורים בזמן האחרון[פב], ועכשיו נחדש בו עוד משהו:

אפשר לחבר את "סופר וספר וספור" ל"תלת קשרין מתקשראן דא בדא, ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה"[פג]: הרבה פעמים אומרים

פב שיעורי ה'ז'ו' טבת (נדפסו בגליון ויחי) השתא.

פג ע"פ זהר ח"ג עג, א. לפעמים מביאים בחסידות יותר חזק מזה – "ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד" ממש. אלו ודאי שתי דרגות שונות שצריך להסביר – הראשונה היא התקשרות (ודאי קשור גם להתקשרות לצדיק), שישראל מתקשרים לתורה והתורה מקשרת אותנו לקב"ה, ודרגה גבוהה יותר, שהכל אחד ממש, שישראל והתורה והקב"ה הכל אחד. אפשר להוסיף כאן עוד שתי מדרגות, יותר נמוכה ויותר גבוהה: למטה מ"תלת קשרין" כתוב "כי אם עונֹתיכם היו מבדִלים בינֵכם לבין אלהיכם" (ישעיה נט, ב) – במציאות "מפני חטאינו גלינו מארצנו" (תפלת מוסף לשלשה רגלים), העוונות שלנו מבדילים ומפסיקים בינינו לבין ה', ונראה שאין קשר גלוי של "תלת קשרין" (גם אם נותר קשר סמוי). להפך, במודעות שלנו אנחנו ממש נפרדים מה', ח"ו. כמובן, יש תקוה, אין יאוש ח"ו – התקוה לעשות תשובה, "אין דבר העומד בפני התשובה" (ז"ח (מרגליות) יט, ב (מדרש הנעלם); רמב"ם, הלכות תשובה פ"ג הי"ד. ראה ירושלמי פאה פ"א ה"א) ו"סוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין" (רמב"ם, הלכות תשובה פ"ד ה"ה), אבל בינתים "עונֹתיכם היו מבדִלים". למעלה מ"כולא חד" יש מדרגה בה "אין עוד מלבדו" (דברים ד, לה) ולא מדברים כלל על שלשה דברים – אפילו לא שהם "כולא חד" – אלא יש רק ה'.

ארבע הדרגות האלה הן דוגמה יפה של י־ה־ו־ה: "עונֹתיכם היו מבדִלים" במלכות (המציאות התחתונה והגלויה, ש"רגליה יֹרדות מות"), "תלת קשרין" בפרצוף ז"א (המתחלק לשלשה קוים), "כולא חד" באמא, ראשית "הנסתרֹת להוי' אלהינו" (דברים כט, כח); "אין עוד מלבדו" במוחין דאבא, בהם מתגלה "אחד האמת" (תניא פל"ה בהגהה. ראה פלה"ר ד"ה "ואשה אחת" פ"ז (סא, ד)):

- **י** "אין עוד מלבדו"
- **ה** "כולא חד"
- **ו** "תלת קשרין"
- **ה** "עונֹתיכם היו מבדִלים"

החידוש הוא שאסור לקצץ בנטיעות, אסור להפריד את המלכות ממה שמעליה. כשהמלכות יורדת בגלות ויש הבדלה אפשר להפריד ולומר שאין למדרגה זו שום קשר ל"תלת קשרין", וכל שכן למה שלמעלה, אבל אסור לקצץ בנטיעות. איך אפשר לא להפריד כאן את המלכות? מתוך ההבנה ש"הוי' בחכמה יסד ארץ" (משלי ג, יט), "אבא יסד ברתא" (זהר ח"ג רמח, א; תקו"ז תקון כא (סא, ב)), ודווקא מצד ה"אין עוד מלבדו" שבחכמה גם ה"עונֹתיכם היו מבדִלים" נכללים לגמרי – גם כשאנחנו בגלות, נפרדים ורחוקים לכאורה, "אין עוד מלבדו" והכל ה', ודוק.

איזה חב"דניק בא ואומר למישהו ברחוב, מישהו רחוק לגמרי – 'שמעת פעם על הרבי מליובאוויטש?'. הוא עונה – 'שמעתי, אבל מה הסיפור שלו?'

שהסופר הוא משה רבינו, "ספרא רבה דישראל"[פד], אבל הסופר האמתי הוא מי שאומר לו את התורה, הקב"ה. הספר הוא כמובן ספר תורה. ומה או מי הסיפור? אנחנו, עם ישראל.

רצינו להמשיל זאת בלשון המדוברת: איזה חב"דניק בא ואומר למישהו ברחוב, מישהו רחוק לגמרי – 'שמעת פעם על הרבי מליובאוויטש?'. הוא עונה – 'שמעתי, אבל מה הסיפור שלו?'. הוא רוצה לדעת 'מה הסיפור שלו?', ככה מדברים היום. זו באמת דוגמה טובה להבין מה נקרא סיפור. 'מה הסיפור שלו?' לא שהוא כתב עשרות כרכים של לקוטי שיחות ומאמרים – הסיפור שלו הוא נקודת האמת שלו.

את הסיפור צריך לומר במשפט אחד. היום היארצייט של רבי משה לייב מסאסוב והחבר'ה ששומעים את השיעור נמצאים בדרך לסאסוב. מה הסיפור שלו? מסירות נפש על אהבת ישראל. זהו הסיפור שלו – אפשר לומר אותו במשפט קצר. זו נקודת האמת שלו, על זה הוא מוסר את הנפש. מה הסיפור של הרבי מליובאוויטש? משיח. הוא אומר שהוא 'משוגע על משיח'[פה], זה משפט שלו, זה הסיפור שלו.

מובא[פו] בשם רבי דוד מלעלוב שהיום לומדים מסכת בבא קמא, אבל לעתיד לבוא ילמדו מסכת דוד מלעלוב. בביטוי הזה הוא עשה מהסיפור שלו מסכת – לכל אחד יש את המסכת שלו – אבל ללמוד מסכת זה הרבה... אנחנו רוצים מסכת של משפט אחד, מה הנקודה שלו, מה נקודת האמת שלו.

פד סוטה יג, ב.

פה י"ז סיון תשמ"ו, במפגש עם הרב אלימלך ניימן.

פו גדולת הצדיקים (בני ברק, תשנ"ח) עמ' כא; פרי קדש הילולים (ירושלים, תשכ"א) עמ' י.

הפנטזיה שלי

עכשיו נאמר משהו מאד חזק: סיפור לא חייב להיות מציאותי בכלל. אדרבה, הסיפור של הצדיק הכי גדול הוא פנטזיה. לכן אנחנו אומרים שהסיפור של הרבי הוא משיח, שזה מעין פנטזיה. איך אומרים פנטזיה? חלום. לכן צריך לבוא משיח בן יוסף לפני משיח בן דוד. למה? כי משיח בן יוסף אומר לנו שחלום, פנטזיה, יכול להתממש במציאות, כמו שיוסף הצדיק חולם חלומות והם מתממשים בסוף. העובדה שאני מאמין שהחלום שלי, שהוא הסיפור שלי, יכול להתממש – נקראת משיח בן יוסף. כאשר החלום מתממש – זהו כבר משיח בן דוד.

היום היו מאבחנים את יוסף כנרקיסיסט, ר"ל, ושולחים אותו מיד לפסיכיאטר (וכך כל אחד שהוא משוגע למשהו – לגמרי, על כל הראש – לאו דווקא נרקיסיסט). אך באמת יוסף הוא "בעל החלומות"[פז], מאמין בחלומות (**בעל** בגימטריא **אמונה**), ולא אומר "חלומות שוא ידברו"[פח]. הוא אפילו מדביק את אביו באמונה הזו – "ואביו שמר את הדבר"[פט], ציפה מתי יתממש. לא כתוב 'ויעקב שמר את הדבר' אלא "ואביו שמר את הדבר", היינו דווקא בהיותו אביו של יוסף דווקא – האוהב אותו מאד, עד כדי כך שמזדהה אתו לגמרי (בסוד "גופא [תפארת־יעקב] ובריתא [יסוד־יוסף] חשבינן חד"[צ]). עוד יותר מזה, אפשר לפרש ש"אביו" של יוסף היינו ה"אב" שבתוכו עצמו –

פז בראשית לז, יט.

פח זכריה י, ב.

פט בראשית לז, יא. סימן כל הפסוק (כפל מספר התבות והאותיות) – "ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר" – הוא **ז** (מלים) פעמים **הוי'** (אותיות) העולה **יעקב**. כל הפסוק רומז ליוסף שבתוך יעקב ויעקב שבתוך יוסף (כמבואר בפנים). "**אחיו**" ו"**ואביו**" הן שתי מלים רצופות השוות בגימטריא שלהן, ללמד שכל האחים כלולים אף הם באביו, יעקב, וגם ב"אביו" שבתוך יוסף, היינו הרצון של יוסף (כמבואר בפנים). ואכן, גם הם חששו מהחלומות שלו, דבר שהביא אותם כמעט להרוג אותו, אך אצלם לא היה אותו רצון חזק ונחוש שהחלומות עתידים להתממש כמו ליוסף, ואדרבה, הם פעלו כדי לבטל את החלומות שלו, וד"ל.

צ זהר ח"ג רכג, ב ובכ"מ; ע"ח של"א (פרצופי זו"ן) פ"ג.

אב לשון רצון, כנודע[צא]. יוסף שומר את החלום ברצון החזק שלו — "אין תקיף כרצון"[צב] ו"אין דבר העומד בפני הרצון"[צג] — ודווקא לכן החלום מתממש (כעבור 22 שנה).

תורות, סיפורים וניגונים

אצל רבי נחמן, מה הנקודה שלו? מה זה הוא? סיפורי מעשיות יותר מהכל, כמו שהוא אמר בעצמו[צד]. מה ההבדל בין סופר, ספר וסיפור? אצל כל צדיק יש את התורות שהוא אומר, אבל יש את הסיפור שלו — הסיפור שלו הוא נקודת האמת שלו, שגם יכולה לסתור אפילו את התורות שהוא אומר, באופן של "סותר על מנת לבנות". כלומר, הסיפור בא להשלים את ההפך ממה שמתגלה בתורה שלו. מה עוד יש לצדיק? יש לו גם את הניגון שלו, הניגונים שלו. מצד אחד, הניגונים של הצדיק יותר גבוהים גם מהסיפור שלו, כי הם השראת אלקות — כשבא ניגון הוא ממש השראה מלמעלה. אבל יש מעלה גם בסיפור, כמו שנסביר.

אצל כל אחד יש עולמות־נשמות־אלקות, בלשון הבעל שם טוב[צה]. הסיפור שלי, שהוא האמת שלי, הוא הנשמה שלי, הנשמה שה' נתן לי. התורות שלי הן בעצם העולמות שלי. אפשר להמחיש זאת בסיפור מאד חשוב ויפה של אדמו"ר הצמח־צדק כשהיה ילד קטן[צו]. פעם אחת הוא היה אצל הסבא שלו, אדמו"ר הזקן, בעל התניא, והסבא אומר לנכד הקטן, בן החמש או משהו, 'איפה סבא?'. הוא מצביע, לוקח את היד שלו, ואומר 'הנה סבא'. אדמו"ר הזקן אומר 'זה לא סבא, אלא היד של סבא'. אחר כך הוא מצביע על אבר אחר בגוף, 'הנה סבא', והוא אומר 'לא — זה הראש של סבא, הרגל של סבא וכו''. אחרי הרבה נסיונות כאלה הילד כאילו התייאש ויצא לשחק החוצה. פתאום, כעבור כמה זמן — כשגם הסבא חשב שנגמר הסיפור — פתאום הילד הקטן צועק מהחלון 'סבא'. אדמו"ר הזקן פנה אליו והוא אומר 'זה סבא!'. אצל הצדיק, התורות שלו זה האברים שלו. אבל הוא בעצמו זה הסיפור שלו, החלום שלו — הוא חולם עליו כל החיים, לא מפסיק לחלום, הוא משוגע על זה. הניגון הוא השראה שהוא מקבל מלמעלה, האלקות אצלו. מצד אחד האלקות למעלה מהנשמות, אבל מצד שני העצם של הנשמה הוא עצמות — "חלק אלוה ממעל ממש"[צז]. הנשמה היא לא רק גילוי אור, אלא עצמות, ואילו ההשראה היא גילוי אור[צח].

> צריכים לכתוב הרבה סיפורי ילדים, פנטזיות, בקדושה. סיפור כזה מפתח את הילד, עוזר לו להגיע לנקודת האמת שלו, לסיפור שלו

הסיפור הוא חלום, פנטזיה — כמה שיותר פנטסטי יותר טוב, לכן צריכים לכתוב הרבה סיפורי ילדים, פנטזיות, בקדושה. סיפור כזה מפתח את הילד, עוזר לו להגיע לנקודת האמת שלו, לסיפור שלו.

לחיים לכל הנוסעים לסאסוב. שנתראה בקרוב בארצנו הקדושה.

צא ראה ספר השרשים לרד"ק ערך 'אבה'; לב לדעת מאמר "וצדיק יסוד עולם" ביאור יג (עמ' רכה).

צב ראה קונטרס "כללי החינוך וההדרכה" פט"ז. זהר ח"ב קסב, ב.

צג ראה זהר ח"ב קסב, רע"ב.

צד ראה ליקו"מ ס, ו; סוף הקדמה א לסיפורי מעשיות; חיי מוהר"ן כה; ליקוטי הלכות יו"ד הלכות יין נסך ה"ב.

צה אגרת הבעש"ט לגיסו ר' גרשון מקיטוב, כש"ט (קה"ת) אות א. ראה סוד ה' ליראיו שער "עולמות, נשמות, אלהות".

צו שמועות וסיפורים ח"א מדור אדמו"ר הצ"צ (עמ' 53).

צז תניא פ"ב (ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה שנה). ע"פ איוב לא, ב.

צח היינו שהנשמה היא גילוי של האל־ה שלמעלה מהאלקות (ראה סוד ה' ליראיו שער "עולמות, נשמות, אלהות"), ההתעצמות שלמעלה מההשראה (ראה בעתה אחישנה פ"ו; הטבע היהודי מאמר "המודעות העתידית" הערה קלח).

הַלוֹמֵד עַל מְנָת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- נוסעים לקברי צדיקים כדי לעורר רחמים רבים בתפלה על כל פרט ועל הכלל כולו ולבקש את הגאולה האמתית והשלמה.
- צריכים לאהוב את כל הצדיקים אך להתקשר דווקא לצדיק אחד.
- בהתקשרות לצדיק יש סדר של פתיחות־הזדהות־התכללות (הכנעה־הבדלה־המתקה).
- בשלב הפתיחות מכירים צדיקים רבים כדי למצוא את הצדיק המיוחד שלי (חיפוש שנעשה מתוך הכנעה, השומרת מבלבול).
- בשלב ההזדהות יש להתקשר לצדיק אחד, וקשר עם צדיקים אחרים עלול לפגוע בהתקשרות.
- בשלב ההתכללות המפגש עם צדיקים נוספים רק מעשיר את ההתקשרות לרבי שלי ומוצא בו פנים נוספות.
- הסתירה בין צדיקים היא ב'פריפריה' — אבל בנקודת האמת אין מחלוקות וכולם אחד.
- לצדיק אמתי יש נקודת אמת מבוררת לגמרי והמפגש עמו עוזר למצוא את נקודת האמת שלי.
- גם אצל הצדיק וגם אצל הבינוני יש תמיד אהבת ה' — אצל הצדיק בגלוי ואצל הבינוני פעמים בהעלם ופעמים בגלוי.
- נקודת האמת, "הבריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה", היא אחת בכל המדרגות.
- מצד נקודת האמת יש שויון בין ה"חד בדרא" ל"ועמך כֻּלם צדיקים".
- מהצמצום ואילך ה' הוא בבחינת הבינוני (שלא בזמן תפלה) שהאור שלו איננו גלוי.
- הנקודה האמצעית היא נקודת האין של כל מציאות.
- כדי לעדן את השכל הגס צריך להגיע לנקודת האין שבתוכו.
- נקודת האמת היא נושאת הפכים, ולכן דווקא הסתירות בונות אותה.
- ביחידות אני מצפה שהרבי ישים אצבע על נקודת האמצע שלי — על השליחות שלי והאמת שלי.
- ה' אוהב גם צדיק שמקיים את הכתוב כלשונו והולך עם העדר הקדוש — אבל רק ישר, הנאמן לאמת הפנימית שלו, מגלה את חפצו הפנימי של ה'.
- ה' הוא אמתי — הוא לא רוצה שתשקר לעצמך או תדחיק את האמת שלך.
- בדורנו, אחרי בטול המלכות והעבדות, יש מנטליות של חופש — לכן השאיפה ליושר מודגשת יותר מקבלת־העול שהודגשה בדורות עברו.
- **יראת שמים** היא **נקודת אמת**, ורק מתוכה דברי האדם יוצאים מהלב ונכנסים ללב הזולת.
- סופר־ספר־ספור הם קוב"ה־אורייתא־ישראל.
- 'מה הסיפור שלך?' — נקודת האמת שלך, שאפשר לבטא במשפט אחד.
- משיח בן יוסף מלמד אותנו שחלומות מתגשמים ומשיח בן דוד הוא מימוש החלום־הפנטזיה.
- לכל צדיק יש תורות־סיפורים־ניגונים כנגד עולמות־נשמות־אלקות.
- הניגון הוא השראה אלקית אבל הסיפור מבטא את העצם — "חלק אלוה ממעל ממש".
- סיפורי פנטזיה בקדושה מפתחים אצל ילדים את החלומות ומעודדים אותם לגלות את האמת הפנימית שלהם.

שיעור

ביאור "באתי לגני" אות טו

"למעלה עד אין קץ"

קיצור מהלך השיעור

לקראת י' שבט תש"י מסר הרבי הריי"צ ללימוד ברבים את המאמר **"באתי לגני"**. במאמר, שמיועד היה ללימוד מ־י' שבט עד ב' ניסן באותה שנה, ישנם 20 פרקים. אחרי הסתלקות הרבי הריי"צ ב־י' שבט תש"י, הנהיג ממלא מקומו, הרבי מליובאוויטש, לחזור **בכל שנה** למאמר "באתי לגני" ולהתמקד ב**פרק אחד**.

השנה, תשפ"ה, חוזרים בפעם הרביעית ללמוד את **פרק טו** במאמר (עליו דבר הרבי בשנים תשכ"ה ותשמ"ה), ולשם כך אנחנו מפרסמים נקודה מעובדת מתוך התוועדות י' שבט של הרב בשנת תשס"ה – **"בבחינת בן עשרים לרדוף"** אחרי מה שהיה לפני עשרים שנה (ומכך לקבל כח לרדוף אחרי מה שיהיה בעוד עשרים שנה) – שעסקה באותה האות (על רקע התבוננות כללית ביסודות המאמר).

תמצית הפרק הוא הסוד של **"אור אין סוף למעלה עד אין קץ"** – **ה"אוצר" שנותן ה' לאנשי המלחמה**, "צבאות ה'", המוסרים את נפשם כדי לעשות לה' "דירה בתחתונים". בשיעור מוסבר שאוצר זה הוא האור האין־סופי הגנוז בתוך הצדיקים, **"ועמך כֻּלם צדיקים"**, ומתגלה מלמטה למעלה, מתוך עבודתם בעולם, דרך **בחירתם החפשית בטוב**.

מאמר "באתי לגני"

י' שבט הוא יום ההסתלקות של הרבי הקודם, הרבי הריי"צ, ויום קבלת הנשיאות של הרבי. זהו יום של "וזרח השמש [עוד לפני] ובא השמש"[א], 'עד שלא כבתה שמשו של הרבי הקודם זרחה שמשו של הרבי'[ב], כאשר אותו העצם נמשך בלבוש חדש, פושט צורה ולובש צורה מדור לדור (וכסיום הפסוק "ואל מקומו שואף זורח הוא שם" — "אל מקומו הראשון" שואף הרבי שהסתלק ו"זורח הוא שם" בתוך הרבי שממלא

מעובד מהשיעור ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה מאד. מוצאי י' שבט תשס"ה – פסגת זאב, ירושלים.

א קהלת א, ה.

ב עפ"י יומא לח, ב.

את מקומו). לכן, י' שבט הוא יום של התקשרות לצדיק ובקשה "לאתדבקא באילנא דחיי" (כפי שנוהגים לבקש בפדיון־נפש שכותבים ביום זה).

לקראת י' שבט תש"י — שהתברר למפרע כיום הסתלקותו של הרבי הקודם — הוא הוציא את המאמר "באתי לגני"[ג] על מנת שילמדו אותו באותו יום. הנושא הכללי של המאמר הוא החזרה למצב של "עיקר שכינה בתחתונים היתה"[ד], שהוא־הוא מימוש תאוותו של ה' בבריאת העולם — "דירה בתחתונים"[ה]. את השכינה מורידים לתחתונים הצדיקים, ועל כך נדרש במאמר הפסוק "צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה"[ו] — תפקיד הצדיקים הוא להשכין את השכינה למטה בארץ.

> תפקיד הצדיקים הוא לרשת את הארץ ולגלות בה אלקות, ולשם כך ה' נותן להם את אורו האין סופי – "אור זָרֻע לצדיק" כדי להאיר בו את הארץ

"אור זָרֻע לצדיק"

"ועמך כֻּלם צדיקים"[ז] והעבודה של עשיית דירה לה' בתחתונים שייכת לכל אחד ואחת מ"צבאות הוי'"[ח], הנלחמים במסירות נפש לעשות את רצון ה'. לשם נצחון במלחמתו מבזבז המלך את כל האוצרות שלו — ואת האוצר הוא נותן לחילים שבשטח בשביל הנצחון. כדי להסביר מהו האוצר שנותן ה' לחיליו מביא הרבי הריי"צ את לשון התיקוני זהר "אור אין סוף למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית"[ט] (בסוד "**רצוא** [למעלה עד אין קץ] **ושוב** [למטה עד אין תכלית]"[י], בגימטריא **תורה** — "תורה אור", כדלקמן — הנותן כח לקיים "**וישכנו לעד עליה**").

תפקיד הצדיקים הוא לרשת את הארץ ולגלות בה אלקות, ולשם כך ה' נותן להם את אורו האין סופי — "**אור זָרֻע לצדיק**"[יא] כדי להאיר בו את **הארץ**. בתחלה "והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום"[יב] וכדי להאירה "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור"[יג] (ביום הראשון למעשה בראשית מופיעה המלה "אור" חמש פעמים, כנגד חמשה חומשי תורה[יד], "תורה אור"[טו] באמצעותה מאירים ומתקנים את הארץ, וכנגד חמשת גילויי האור גם היעוד "יירשו ארץ" חוזר חמש פעמים[טז]). ה' ראה כי טוב לגנוז את האור והוא גנזו לצדיקים[יז] ובתוכם — בלי גבול (**אור** בגימטריא **אין סוף**) בתוך גבול (צמצום הצדיקים) — כדי שיפעלו בארץ ויאירו מתוכה את אורם, באופן של "**אמת** [בגימטריא '**אור... לצדיק**'] מארץ תצמח"[יח], עד לקיום היעוד המשיחי של "צמח שמו ומתחתיו יצמח"[יט].

ג שה"ש ה, א.
ד שה"ש רבה עה"פ.
ה תנחומא נשא טז.
ו תהלים לז, כט.
ז ישעיה ס, כא.
ח שמות יב, מא.

ט תקו"ז סוף תיקון נז (וראה שם תיקון יט). ז"ח יתרו לד, סע"ג.
י יחזקאל א, יד.
יא תהלים צז, יא.
יב בראשית א, ב.
יג שם פסוק ג.
יד בראשית רבה ג, ה.
טו משלי ו, כג.
טז והסוד הפנימי: "ועמך כֻּלם צדיקים לעולם יירשו ארץ" כנגד הכתר (המדרגה הנסתרת בה כל היהודים הם צדיקים תמיד). "וקוי הוי' המה יירשו ארץ" (תהלים לז, ט) כנגד הדעת (בה כח התקוה־ההתקשרות, ובה "קוי הוי' יחליפו כח" בידיעה שהעיקר הוא כח־מה אלקי, וד"ל), "כי מבֹרכיו יירשו ארץ" (שם פסוק כב) כנגד מדות הלב חגתנ"ה (שהברכה של טוב העין והלב מלוה את כולן, בסוד "יומא דאזיל עם כולהו יומין"), "צדיקים יירשו ארץ" כנגד היסוד (ה"צדיק יסוד עולם"), "וענוים יירשו ארץ והתענגו על רב שלום" (שם פסוק יא) כנגד המלכות ("דלית לה מגרמה כלום"), וד"ל.
יז בראשית רבה יב, ו (עיי"ש).
יח תהלים פה, יב.
יט זכריה ו, יב.

סוד הצמצום

הפרק המיוחד אותו לומדים השנה, פרק טו, עוסק בביאור של "למעלה עד אין קץ" (סוד ה"**רצוא**", כנ"ל), שהוא־הוא **האוצר** העיקרי שנמסר לחילים כדי לנצח במלחמה[כ]. הרבי הריי"צ מסביר ש"אור אין סוף... למטה עד אין תכלית" היינו גילוי אלקות בכל מקום ובכל מצב — ה' נמצא בגלוי גם במקומות הנמוכים ביותר (עד לחלומות הזועה של אנשים, מציאות של דמיון רע). לעומת זאת, "אור אין סוף למעלה עד אין קץ" היינו הכח של ה' לעלות־להסתלק מעלה־מעלה מן המציאות — סוד הצמצום, בו ה' מצמצם עצמו בהעלם אחר העלם, עילוי אחר עילוי.

כל מושגי הקבלה הם בגדר סודות, אבל בשגרת הלשון כמעט לא משתמשים במלה "סוד" לגבי ענין מסוים חוץ מ"סוד הצמצום". עיקר סוד הצמצום, כפי שמבואר בחסידות, הוא ההכרה שה"צמצום לא כפשוטו". "**צ**מצום **ל**א **כ**פשוטו" ר"ת **צלך**, בסוד "הוי' **צלך** על יד ימינך"[כא] — בסופו של דבר יתגלה שכל הצל, ההסתר והצמצום, הוא "על ידי ימינך", בא מן הימין ומיועד לימין, לגילוי של חסד ואהבה (ועוד מבאר הבעל שם טוב[כב] ש"הוי' צלך על יד ימינך" היינו שה' מתנהג כביכול כ'צל' העוקב אחרי האדם — ובפרט כשהוא נוהג באופן של ימין, חסד ואהבת ישראל — כאשר סוד הצמצום הוא הנותן לאדם מרחב לבחור ולפעול, כדלקמן).

כ כך מובן בפשטות מלשון הרבי הריי"צ (שאת "למטה עד אין תכלית" מבאר כבדרך אגב) וכך אומר הרבי בפירוש במאמר משנת תשכ"ה, אך ראה במאמרי שנת תשמ"ה בהם משמע שכללות "אור אין סוף" הוא האוצר ועצ"ע.

כא תהלים קכא, ה.

כב ראה קדושת לוי פרשת נשא בשמו. הובא בהוספות לכש"ט (קה"ת) אות עח (וש"נ).

העוצמה טמונה בהסתלקות הצדיק דווקא, כאשר הוא "פושט צורה", שרק מכח ההתחברות אליה יכול שבדור הבא, ה"לובש צורה", לפעול בעולם באופן של "כפלים לתושיה"

למרות שלא רואים את כוחו הבלתי־מוגבל של ה' בעולם הוא נמצא בתוכו ואפשר לגלות אותו מתוכו באופן ש"אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין"[כג] — גילוי בדרך של עליה והסתלקות המאיר בכל העולמות בשוה, בהיותו "אור אין סוף הסובב כל עלמין", כמבואר באריכות במאמר (שנמסר ליום ההסתלקות, לרמז על העוצמה הטמונה בהסתלקות הצדיק דווקא, כאשר הוא "פושט צורה", שרק מכח ההתחברות אליה יכול הצדיק שבדור הבא, ה"לובש צורה", לפעול בעולם באופן של "כפלים לתושיה"[כד], כפי שאמר אליהו הנביא לממשיכו אלישע הנביא, שיזכה ל"פי שנים"[כה] רק "אם תראה אֹתי לָקח מאתך"[כו]).

נצחון הבחירה החפשית

הרבי הריי"צ נוקט בפרק ש"למעלה עד אין קץ" הוא סוד "עומק רום" וה"למטה עד אין תכלית" סוד "עומק תחת". בעשרת העומקים של ספר יצירה[כז] "עומק רום" ו"עומק תחת" הם הספירות נצח והוד[כח] (כפי שמפרש האריז"ל). אכן, בכללות יותר, "למעלה עד אין קץ" היינו סוד הכתר העליון ו"למטה עד אין תכלית"

כג ע"פ זהר ח"ב קכח, ב.

כד איוב יא, ו.

כה מלכים־ב ב, ט.

כו שם פסוק י.

כז פ"א מ"ה. ראה פע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז (דעת הרמ"ע) וסידור הרש"ש לימות החול אחרי ישתבח.

כח כאשר אפשר להקביל ל־**ו** קצוות ששה ביטויים (השוללים את מושג הקצוות המגבילים, ומגלים אין סוף בכל): אין־סוף בחסד (המתפשט עד אין סוף), אין־שעור בגבורה (מקור שיעורי תורה), אין־חקר בתפארת (בסוד גילוי יסוד אמא, מקור החקירה, בתפארת ז"א), אין־קץ ואין־תכלית בנצח והוד (כבפנים), אין־מספר ביסוד (סוד "ומספר את רבע ישראל"), וד"ל.

כשאדם חווה השגחה פרטית הוא מכיר שיש אין־סוף השלכות למה שקורה בכל רגע, אין־סוף טובות שה' עושה אתי ברגע זה

היינו סוד המלכות[כט], סוף כל המדרגות[ל] (כפי שמפרשים מפרשי ספר יצירה הראשונים[לא]), כאשר בסופו של דבר "כתר עליון איהו כתר מלכות"[לב] והמדרגה הכי עליונה צריכה להתגלות מטה־מטה, כנ"ל.

בעבודה הפנימית, גילוי "אור אין סוף... למטה עד אין תכלית" מתבטא בהשגחה הפרטית — גילוי ה' בפרט האחרון. החידוש הוא שגם בדרגה הנמוכה ביותר של ההשגחה יש אין־סופיות. כשאדם חווה השגחה פרטית הוא מכיר שיש אין־סוף השלכות למה שקורה בכל רגע, אין־סוף טובות שה' עושה אתי ברגע זה. לעומת זאת, "אור אין סוף למעלה עד אין קץ" (שבו פשיטא שמורגשת האין־סופיות של ה') — צמצום והעלם ה' בעילוי אחר עילוי — הוא המאפשר את הבחירה החפשית (הביטוי לכך שה' גנז את עצמו בתוך האדם, כנשמה שהיא "חלק אלוה ממעל ממש"[לג], וכח הבחירה שהיה רק בידי ה' מופיע גם אצל האדם שנברא "בצלם אלהים"[לד]). נשמת ישראל נושאת את שני ההפכים — יסוד הבחירה החפשית ויסוד ההשגחה הפרטית — באיזון מושלם[לה].

כפי שהוסבר, בפשטות האוצר באמצעותו מנצחים אנשי החיל את המלחמה הוא דווקא "אור אין סוף למעלה עד אין קץ" — נצחון המלחמה לעשות לה' דירה בתחתונים הוא דווקא בכח הבחירה החפשית (האוצר האמתי, "אוצר של יראת שמים"[לו], שהרי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"[לז] הנתונה בבחירתו החפשית של האדם). הבחירה החפשית מגלה את האור האין־סופי הטמון באדם, ה"אור זָרֻע לצדיק" הנ"ל, ופועלת את תאוות ה' בבריאת העולם, שאורו יתגלה דווקא מכח עבודת התחתונים (ועל דרך זה, דווקא ההסתלקות — גם אם היא בגדר של "צמצום לא כפשוטו" — דורשת ש"החי יתן אל לבו"[לז] למלא את מקום הצדיק שהסתלק ביתר שאת ויתר עז, בהדגשת הבחירה שבידיו והאחריות המוטלת עליו[לח]).

כאשר חושפים את ה"אור אין סוף למעלה..." מתעלים מעל האויב וזוכים לנצחון — כדרשת החסידות[לט] על "כי תצא למלחמה על אויביך" שאזי "ונתנו הוי' אלהיך בידך"[מ] — ודווקא אז מנצחים במלחמה בדרך של שלום[מא], "פדה בשלום נפשי מקרב לי"[מב] (כפי שמופיע בפרק הראשון של שיעור התהלים היומי של י' בחדש, אותו אומרים ב־י' שבט). מכח "אור אין סוף למעלה עד אין קץ" זוכים לאמור במשיח — "לסרבה המשרה [בכח הבחירה של 'ותהי המשרה על שכמו'[מג]] ולשלום אין קץ"[מד].

כט ואזי תהיה הקבלה שונה, של ארבעה ביטויים בלבד (אין־שעור פחות מצוי ואין־חקר מקביל בדרך כלל לאין־מספר) - אין־קץ בכתר, אין־מספר בדעת (מקור ההתחלקות ומקור היסוד), אין־סוף ביסוד (סיומא דגופא) ואין־תכלית במלכות (**אין קץ אין מספר אין סוף אין תכלית** עולה 1820, מספר הופעות שם הוי' ב"ה בתורה!), וד"ל.

ל ע"פ זהר ח"ב נו, א; ח"ג רנו, ב.

לא ראה פירוש הראב"ד לספר יצירה פ"א מ"ה.

לב הקדמת תקו"ד יז, א ("פתח אליהו").

לג תניא פ"ב (ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה שנה). ע"פ איוב לא, ב.

לד בראשית א, כז. וראה דרך חיים לאדמו"ר האמצעי פי"ב.

לה וכאשר לעתיד לבוא יופר האיזון, ונוכחות ה' אתנו תורגש יותר מהצמצום הדורש את גילוי הבחירה החפשית, יבואו "שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (קהלת יב, א).

לו ברכות לג, ב.

לז קהלת ז, ב.

לח וראה עד"ז **מלך ביפיו** במאמר "התקשרות לאחר ג' תמוז".

לט לקו"ת כי תצא לו, א. ובכ"מ.

מ דברים כא, י.

מא וראה שערי תשובה נה, ג ואילך, ובריבוי מקומות בדא"ח.
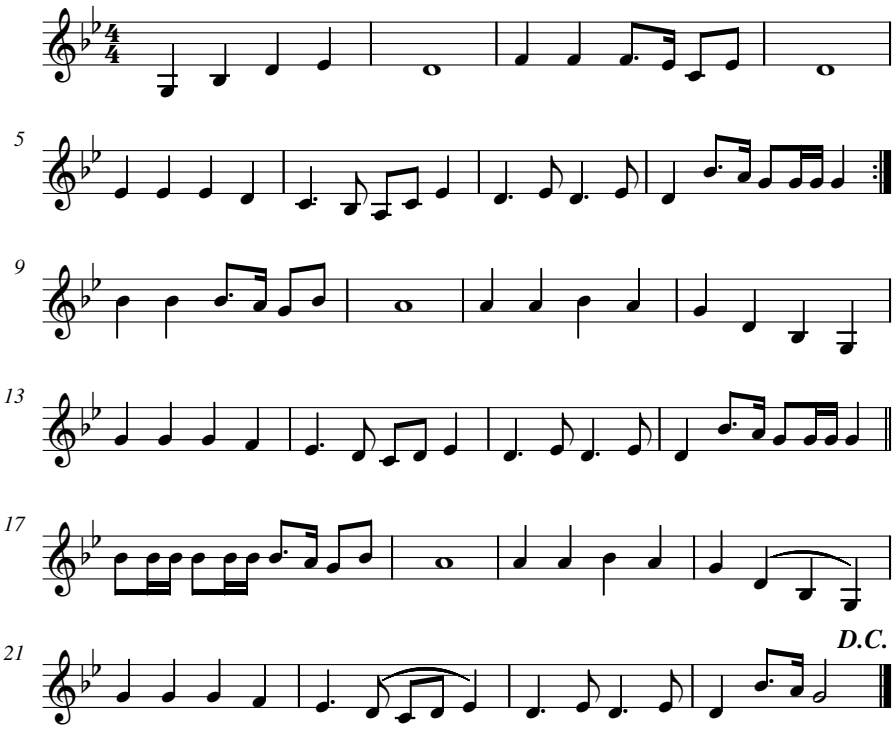
מב תהלים נה, יט.

מג ישעיה ט, ה.

מד שם פסוק ו.

ניגון

564 | כ"ו תמוז תשפ"ד

על אבותינו

עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ. עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ. וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ. עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים...

במהלך תפלת שחרית אנו עולים בסולם העולמות: ברכות השחר בעולם העשיה; פסוקי דזמרה בעולם היצירה; קריאת שמע וברכותיה בעולם הבריאה; ותפלת עמידה (שמונה עשרה) בעולם האצילות. בהתאם לכך, ברכת "אמת ויציב", המחברת קריאת שמע לתפלה (ובסופה סומכים גאולה לתפלה), היא עליה מעולם הבריאה לעולם האצילות.

בפסקה זו יש שבע פעמים על, לשון עליה. וכאן יש לכוון: אני עולה מחיל אל חיל, מעולם הבריאה לעולם האצילות. האדם הישראלי נקרא כך על שם "אֲדַמָּה לְעֶלְיוֹן"[א], והוא שואף לעלות מעלה מעלה (כאשר תכלית העליות היא להגיע לחכמה דאצילות, ולבינה הכלולה בה, ששם שורה "אחד האמת"[ב]; ואחר כך, עליה עד הכתר, כנגד 'אדם קדמון' שמעל האצילות, במסירות נפש של נפילת אפים).

שבע "על" היינו שבע עליות, כנגד שבעת הרקיעים, על־דרך שבע העליות לתורה ביום השבת (שכנגד עולם האצילות, כמו תפלת עמידה באצילות) — עליות בתפלה כנגד עליות בתורה.

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב שבט תשפ"ה.

א ישעיה יד, יד.
ב תניא פל"ה בהג"ה.

על רומז גם לקבלת עול. על ידי קבלת עול עולים מעלה מעלה במעלות הקדש. דוד המלך נקרא "הַגֶּבֶר הֻקַם עָל"[ג], ופירשו חז"ל "שהקים עולה של תשובה"[ד] — התשובה שייכת לספירת הבינה[ה] והיא מקור כל העליות מלמטה למעלה (ואילו החכמה היא מקור כל ההמשכות מלמעלה למטה).

כוונת העליות

כוונת שבע העליות בפרט:

עַל אֲבוֹתֵינוּ — כנגד חסד־גבורה־תפארת. אבותינו הם אברהם יצחק ויעקב ("אין קורין אבות אלא לשלשה"[ו]), אברהם איש החסד ("חסד לאברהם"[ז]) והאהבה ("אברהם אֹהבי"[ח]); יצחק איש הגבורה והיראה ("פחד יצחק"[ט]); ויעקב במדת התפארת והרחמים.

וְעָלֵינוּ — כנגד המלכות. אנו־כולנו מושרשים ב"כנסת ישראל" ספירת המלכות, כללות נפשות ישראל. עד כאן נשלמת המרכבה העליונה, חסד־גבורה־תפארת־מלכות, אברהם־יצחק־יעקב־דוד.

עַל בָּנֵינוּ — כנגד הנצח. הבן ממשיך ומנציח את האב. "ברא כרעא דאבוה"[י] וכן ספירת הנצח היא כנגד רגל ימין בגוף האדם.

וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ — כנגד ההוד. "דורותינו" ממשיך את "בנינו" לדורות הבאים, בסוד רגל שמאל היורדת למטה (**דור יורד**).

וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ — כנגד היסוד. היסוד נקרא "כל" ("כי כל בשמים

ג שמואל־ב כג, א.
ד מועד קטן טז, ב.
ה זהר ח"ג יז, א.
ו ברכות טז, ב.
ז מיכה ז, כ.
ח ישעיה מא, ח.
ט בראשית לא, מב.
י עירובין ע, ב.

ובארץ"[א]), ונקרא "זרע", וכן הכינוי "עבדיך" שייך במיוחד ל"צדיק יסוד עולם" (כאשר "עמך כלם צדיקים"[ב]).

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים — כנגד חכמה ובינה. "על הראשונים" היינו החכמה, "ראשית חכמה"[ג]. "ועל האחרונים" היינו הבינה. החכמה היא "עומק ראשית" והבינה "עומק אחרית"[ד].

"על הראשונים ועל האחרונים" מתחיל ענין חדש (ולכן נאמר "על הראשונים" בלי וא"ו החיבור), נמצא ששבע פעמים "על" מתחלקות לחמש ושתים, סוד המלה **זהב** (**ז** מתחלק ל־**ה־ב**) — חמש "על" כנגד המדות ושתי "על" כנגד המוחין (הנקראים "שיר כפול"[טו]).

נאמנים ונחמדים

והנה, לפני "על אבותינו" אומרים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. במלים אלו יש שלש פעמים אותיות **על**, רמז לשלש עליות נוספות ונמצא שסך הכל יש עשר עליות ("העשירי יהיה קדש"[טז]). ויש לכוון: "נאמנים ונחמדים" כנגד אמונה (נאמנים) ותענוג (נחמדים), הראשים העליונים של הכתר (ג"ר דעתיק, אמונה; ז"ת דעתיק, תענוג).

פשט המלים "נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים" הוא ענין הנצחיות, כאשר הנצחיות הזו שמעל כל הספירות מתגלה בספירות התחתונות דווקא בספירת הנצח, "על בנינו", כשם שבהולדת ילדים יש גילוי של כח האין סוף.

רמזי על

על = 100, שלמות התכללות של עשר הספירות, בחלוקה של **ע** כנגד ז"ת, ו־**ל** כנגד ג"ה, כמו סדר העליות כאן ("על אבותינו" עד "זרע ישראל עבדיך" כנגד ז"ת, "על הראשונים ועל האחרונים" כנגד ג"ר).

על במילוי, **עין למד** = **צדיק**. רמז ליוסף הצדיק, "צדיק **על**יון", עליו נאמר "ויגש אליו יהודה"[יז] שהוא סוד סמיכת גאולה לתפלה (יוסף בחינת גאולה ויהודה בחינת תפלה)[יח], ככוונת העליות כאן.

במספר קדמי, **על** = **צדיק יסוד עולם** (עולם לשון עליה, עליות העולמות).

על בהכאה, **ע** פעמים **ל** = 2100 = **על** פעמים **אהיה** (אהיה על, האדם אומר לעצמו לעלות, כמו "אדמה לעליון").

בכ"ב אלפא־ביתות בספר יצירה (חכמתו של אברהם אבינו), הצירופים **על לע** ('פנים ואחור') נמצאים באלף־בית א"ה ב"ד[יט] השייך לפנימיות בינה, כאשר לע־על הם כנגד החסד באלף־בית זה. היינו שהכל הוא להגיע לחסד עליון (על ידי העליה בסוד הבינה).

על ברבוע פרטי = 4900 (**ע** ברבוע) ו־900 (**ל** ברבוע), ביחד 5800 = **חן** פעמים **יפי** (תיקון "שקר החן והבל היפי"[כ], שיהיה חן אמת ויפי של ממש)[כא].

יא דבה"א כט, יא.
יב ישעיה ס, כא.
יג תהלים קיא, י.
יד פע"ח שער תפלת ר"ה פ"ד.
טו תקוני זהר נא, ב.
טז ויקרא כז, לב.
יז בראשית מד, יח.
יח לפי זהר ח"א רה, ב. וראה תורה אור פ' ויגש ד"ה ויגש אליו.
יט **אה בד [גן] ות זש חר טק יצ כף לע מס**. שתי הנקודות האמצעיות המצטרפות זו לזו הן **גן** דאלב"ם, פרצוף הבינה דאלב"ם (שעל כן כל אלף־בית זה מכוון כנגד פנימיות הבינה, סוד **גן** עדן, וד"ל).
כ משלי לא, ל.
כא והוא סוד שם המלאך מטטרו"ן, עליו נאמר "שמי בקרבו": **מטט** = **חן**, כאשר **מט** = **ז** ברבוע (**ע** במספר קטן) ו־**ט** = **ג** ברבוע (**ל** במ"ק), ויחד **זג** ברבוע = 100, **יפי** (נמצא שיש כאן חן ויפי). כך מבאר האריז"ל כי **י** של שם הוי' ב"ה מתחלקת ל־**זג** שברבוע פרטי היינו **מט־ט**, ושאר אותיות הוי' – **הוה** – ברבוע כללי = **רון**. והיינו הפירוש הפנימי של "שמי בקרבו", שמטטרון רומז בצורה מובהקת לשם הוי' ב"ה (הפירוש בנגלה, כמו שרש"י מביא בחומש, פשוטו של מקרא, הוא ש**מטטרון** = **ש־די**, ודוק).

הסיפור החסידי

הרבי הריי"צ | עוד נתראה

כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסון מליובאוויטש, נולד לאביו רבי שלום דובער (כ"ק אדמו"ר הרש"ב) בי"ב בתמוז תר"מ. בגיל חמש עשרה מינהו אביו למזכירו בעסקנות ציבורית, ובגיל שבע עשרה נישא לרעייתו הרבנית נחמה דינה והתמנה למנהל ישיבת תומכי תמימים שיסד אז אביו. בתר"פ הסתלק הרבי הרש"ב, מעט לאחר המהפכה הקומוניסטית. הרבי הריי"צ מלא את מקומו, ופעל רבות למען היהדות ברוסיה. בעקבות כך נאסר הרבי בט"ו בסיון תרפ"ז בידי הג.פ.או. ונידון למוות, אך בלחץ בינלאומי הומר העונש לגלות בעיר קוסטרומה, ולבסוף לשחרור מלא. מאז מציינים בחב"ד את ימי י"ב־י"ג בתמוז (יום מתן השחרור ויום השחרור בפועל) כ'חג הגאולה' של הרבי הריי"צ. בב' טבת ת"ש חולץ מוורשה הכבושה לארה"ב, ולאחר תקופה קצרה רכש את בנין 770 – מרכז חב"ד העולמי. הסתלק בשבת פרשת בא י' בשבט תש"י, ואת מקומו מלא חתנו, כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל שניאורסון.

בעת שהרבי עזב את רוסיה, בשלהי חודש תשרי תרפ"ח, באו החסידים להיפרד ממנו טרם נסיעתו, וביניהם הייתה גם משפחתו של ר' האניע מרוזוב (אשתו וילדיו, כי ר' האניע עצמו היה באותה עת אסור בבית האסורים, או משולח לסיביר).

בנו הקטן, ר' שלום, נאחז ברבי ולא רצה להניחו. ואמר הרבי: "מען וועט זיך נאך זעהן..." ['עוד נתראה']. ואכן, חרף כל התהפוכות בימי האופל, בחודש טבת תש"י — חודש לפני הסתלקות הרבי הריי"צ — הגיע ר' שלום לחצרות קדשנו. כשנכנס ל"יחידות", אמר לו הרבי: "נו, מען זעט זיך" ['נו, מתראים'].

(רשימות דברים)

בכמה משפטים בודדים, מצייר לפנינו המספר תמונה נוגעת ללב: הילד הקטן שאביו כלוא, הרבי העוזב למקום מבטחים לאחר איומים על חייו, והחסידים הנשארים מאחור — שמחים על הצלת הרבי וכואבים על גורלם שלהם.

נערך ע"י יהודה הס.

הילד, שבהעדרו של אביו רואה ברבי מעין אבא חלופי, לא טועה בתחושתו. הרבי אכן חש אהבה וחיבה לכל חסיד וחסיד, ובוודאי לבנו של החסיד המדובר — שנכלא לאחר מילוי השליחות שנתן לו הרבי הריי"צ. כעת, כשהרבי עוזב, מרגיש הילד נטישה כפולה ומכופלת... הרבי, שחש בכאבו של שלום הקטן, מבטיח לו שהפרידה היא זמנית בלבד, והקשר ישוב ויתחדש. בימים ההם, ימי מסך הברזל, ההבטחה הזו איננה דבר פשוט בכלל — אבל הרבי לוקח על שכמו את ההתחייבות, ומקיים אותה.

הראיה והשמחה

מה מלמד אותנו הסיפור על תכונותיו של הרבי הריי"צ?

נפתח באמרת חז"ל, "איזהו חכם? הרואה את הנולד". הראיה למרחוק של הרבי, מבטאת לפיכך את כח החכמה שלו. אך הדבר שאותו הוא רואה, הפגישה המחודשת לאחר שנים ארוכות, קשור דווקא בבינה — הנקראת גם 'לעתיד לבוא'

ו'עולם הבא' (וגם שמחת הפגישה קשורה לכאן, מפני שהשמחה היא פנימיות הבינה "אם הבנים שמחה").

אולם לא רק ראיית הנולד יש כאן, אלא בעיקר ראיית הזולת: ראיית פני הצדיק היא מעלה גדולה, ורבי נחמן מברסלב כתב כי עצם המחשבה על פגישה כזו, וציור שלה בדמיון, מצילים את האדם במצבים קשים ובנפילות. בסיפור שלנו, הרבי הסתכל לתוך ליבו של החסיד הקטן, וראה מה הדבר שהוא צריך לשמוע כדי להחזיק מעמד בשנים הקשות שיבואו: ההבטחה והציפיה למימושה, ליוו אותו בוודאי לאורך כל אותו זמן. בניגוד לראיית העתיד השייכת לצדיקים, יחס כזה לזולת הוא ראייה שאנו יכולים וחייבים לאמץ גם אצלנו.

◆

כשקנה החסיד ר' שמואל גוראריה המכתבים וכלים שונים מהגניזה דחרסון, שהיו שייכים להבעש"ט ותלמידיו, והביאם לרוסטוב במתנה לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב — כ"ק אדמו"ר לקח כל אחד ואחד, ואמר: זה אמת וזה אינו אמת. כן בירר כל אחד ואחד בייחוד. וכ"ק אדמו"ר הרש"ב אמר לו שיראה את כל החבילה לבנו, כ"ק הריי"צ.

אח"כ נכנס לבנו כ"ק אדמו"ר הריי"צ, ולא סיפר לו דבר ממה שאמר כ"ק אביו. וכ"ק הריי"צ נטל גם כן בזה הסדר, ובירר ממש כמו כ"ק אביו.

אצל כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב לא הרהיב עוז בנפשו לשאול מאין הוא יודע, אבל אצל כ"ק מוהריי"צ, שהיה לו עמו קירוב הדעת, שאל לו מאין הוא יודע מה אמת ומה שהוא אינו אמת.

ענה לו כ"ק: כל יהודי יש בו קדושה, וכאשר הוא אוחז דבר שבקדושה — אז יש כח המושך. קדושה נמשך לקדושה.

(רשימות דברים)

חפץ שהיה שייך לצדיק משפיע טוב על המחזיק בו, ומעורר אותו לעבודת ה'. לכן מחלקים צדיקים רבים מטבעות ושטרות כסגולה, וחסידים מתאמצים לזכות בחפצים ובגדים מרבם. כאן, מתייחדים הרבי הריי"צ ואביו, הרבי הרש"ב, ביכולת לחוש באופן מיוחד את הקדושה שבחפץ: הם חשים את הקדושה שבהם מתעוררת ומתחזקת מן המפגש עם הקדושה החפצים, וכך נוצר 'מגנט קדוש' המושך את הנפש אליו.

אמנות האמונה, הכרת הדעת

מהיכן מגיע ה'מגנט' הזה? בגימטריא, **מגנט** עולה **אמונה** (לשון אמנות וכן לשון כלי, מנא בארמית), אבל בעוד האמונה היא כח מקיף וכללי, כאן מדובר בהתבטאות של האמונה ברובד המודע של הנפש. זוהי הדעת, שבכוחה גם לחבר ולקשר (כבפסוק "והאדם ידע את חוה אשתו") וגם להבדיל ולחלק ("אם אין דעת הבדלה מנין?").

בכח הדעת יכלו הצדיקים לחוש את הקדושה ולהתחבר אליה, וגם להבדיל בין הכלים הקדושים לשאינם כאלה. אך דעת דומה ישנה בכל יהודי: בכל דבר בעולם, חבוי ניצוץ קדוש, ועל כל יהודי מוטל לברר אותם מתוך הגשמיות. הדעת המיוחדת הקיימת ביהודי, מאפשרת לו לחוש היכן נמצא הניצוץ שעליו לברר — להימשך אליו ולהעלות אותו.

הסיפור גם מלמד על הקשר העצמי בין הרבי הרש"ב לבין בנו יחידו, הרבי הריי"צ. זהו סוד "מה שמו ומה שם בנו כי תדע" — דווקא כח הדעת מקשר בין האב לבנו, כאשר הם זוכים שהקשר העצמי שבשורש הנשמה הופך להיות מורגש כחלק מהמודעות.

(שיעור כ"א טבת תש"פ)

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

סדר בלימוד חסידות

מהו הסדר הנכון להכנס בשערי לימוד תורת החסידות?

מענה:

בהתחלת לימוד החסידות — דבר שיכול לקחת כמה שנים — כדאי ללמוד משהו אחד מכל אחד מהרבניים:

הבעל שם טוב — כתר שם טוב, **הרב המגיד** — אור תורה, **אדמו"ר הזקן** — תניא [עד כאן שלשת ספרי היסוד שצריכים להיות בכל בית], **אדמו"ר האמצעי** — קונטרס ההתפעלות עם ביאורי רבי הלל מפאריטש, **אדמו"ר הצמח צדק** — דרך מצותיך, **אדמו"ר המהר"ש** — המשך "וככה" [בכלל, למי שמעוניין לטעום את הטוב־טעם של חסידות חב"ד, מומלץ להתחיל ממאמרי הרבי מהר"ש ובפרט מהמשך זה], **אדמו"ר הרש"ב** — המשך עת"ר, **אדמו"ר הריי"צ** — מאמרי שנת ש"ת [השנה הראשונה לבא הרבי לאמריקה, שאז אמר את יסודות כל החסידות], **הרבי** — הכרך הראשון של ספר המאמרים מלוקט [זה לימוד מאמרים, יסודות החסידות 'נטו', וזה חוץ מהלימוד בעיון בליקוטי שיחות].

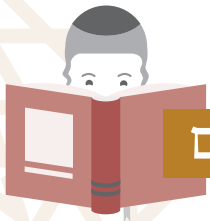
איך מחזיקים 'אורות' ממסע קברי צדיקים

חזרתי לאחרונה ממסע קברי צדיקים וב"ה זכיתי להרגיש הרבה התעוררות ואורות אצל הצדיקים, במיוחד אצל אדמו"ר הזקן. מאז שחזרתי ללמוד בישיבה יש לי תחושה חזקה שמשהו השתנה אצלי. ב"ה אני מרגיש התעוררות בתפילה ובלימוד חסידות, אבל זה מרגיש לי גם שזה מאוד זמני ואני חושש שה'אורות' והחיות יעלמו מהר אם לא אצליח להמשיך אותם לכלים מתאימים.

מה הדרך הטובה ביותר להמשיך את האורות הגבוהים האלו שקיבלתי מהצדיקים לתוך החיים שלי?

מענה:

השי"ת נתן לנו תרי"ג אורות (**אורות** בגימטריא **תריג**) שעלינו להכניס בכלים על ידי קיום תרי"ג מצות התורה, החל ממצות תלמוד תורה ש"כנגד כולם" [ומבואר בתניא שדוקא במצות תלמוד תורה יש יחוד נפלא שאין כמוהו בשאר המצות, היינו יחוד לומד התורה עם נותן התורה כאשר הלומד נכלל בנותן והנותן נכלל בלומד]. מצות תלמוד תורה היא עיקר הכלי להמשיך ולהחזיק את האורות בקביעות [שעל כן צריך להיות קביעות עתים לתורה]. צריך שהלימוד (נגלה וחסידות) יהיה עם מודעות מלאה לנוכחות נותן התורה [כמו שה' בורא את העולם בכל רגע תמיד, כך הוא נותן לנו את התורה בכל רגע תמיד — בריאת העולם בחיצוניות ומתן תורה בפנימיות]. לפני הלימוד (כמו לפני התפלה) טוב לתת צדקה — "**אני בצדק אחזה פניך**" (ר"ת וס"ת **ג** פעמים **חכמה** וכן אמצעי התיבות **ג** פעמים **חכמה**, תופעה שנקראת "תוכו כברו", צריך להיות יהודי אמתי ש"תוכו כברו") — ולהתפלל מקרב לב תפלה קצרה שהלימוד שלי יקשר אותי באמת לנותן התורה ב"ה. כתוב בחסידות שכאשר האדם מעמיק בתורה (שרק כך יזכה לדעת תורה עליו

אָנֹכִי וְהַיְלָדִים

הַפָּדוֹר לְיַלְדֵי יִשְׂרָאֵל

וַיַּחֲנוּ אָפֵ

עַם יִשְׂרָאֵל יוֹצֵא מִמִּצְרַיִם! שִׂמְחַת הַחֵרוּת מְשַׁעְבּוּד פַּרְעֹה יַחַד עִם נִסֵּי הַמַּכּוֹת וּקְרִיעַת יַם סוּף עוֹד מְהַדְהֲדִים בָּרָקַע, עוֹד לֹא עוֹבֵר חֹדֶשׁ מֵאָז לֵיל הַסֵּדֶר וּכְבָר מוֹצֵא הָעָם אֶת עַצְמוֹ עוֹמֵד בִּפְנֵי נְסָיוֹן לֹא קַל — הָאֹכֶל אָזַל. הַפַּחַד מִמַּחְסוֹר בְּמָזוֹן הוֹפֵךְ לִהְיוֹת רְצִינִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאִים אֶל מֹשֶׁה בִּתְלוּנָה קָשָׁה — "מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ בְיַד ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם". ה' 'נַעֲנֶה' לַדְּרִישָׁה, אֲבָל יַחַד עִם זֹאת מַעֲמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל בְּנִסָּיוֹן אֱמוּנָה וּבְטָחוֹן — הוּא מוֹרִיד לָהֶם אֶת הַמָּן בְּשֶׁפַע אַךְ דּוֹרֵשׁ מֵהֶם לֶאֱסֹף מִמֶּנּוּ כַּמּוּת שֶׁתַּסְפִּיק לְיוֹם אֶחָד בִּלְבַד.

כַּאֲשֶׁר נִגַּשׁ מֹשֶׁה לְהוֹדִיעַ לָעָם עַל הַחְלָטַת ה' בְּהוֹרָדַת הַמָּן וְעַל הַתְּנָאי הַנִּדְרָשׁ מֵהֶם, הוּא מוֹסִיף בִּטּוּי מְעַנְיֵן, שֶׁמְּגַלֶּה לָנוּ דָּבָר חָשׁוּב עַל אִישִׁיּוּתוֹ. כַּאֲשֶׁר מִתְלוֹנְנִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בָּאִים בִּתְבִיעָה אֶל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ. אֵיךְ לֹא? הֲרֵי הוּא נִצִּיגוֹ שֶׁל ה', הוּא הַשָּׁלִיחַ לְהוֹצִיא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם. מֹשֶׁה בִּתְשׁוּבָתוֹ לָעָם לוֹקֵחַ צַעַד לְאָחוֹר וְעוֹנֶה לָהֶם בִּשְׁאֵלָה: "וְנַחְנוּ מָה כִּי תַלִּינוּ עָלֵינוּ?" פֵּרוּשׁ הַבִּטּוּי "וְנַחְנוּ מָה" הוּא כָּךְ: אִם יֵשׁ לָכֶם בְּעָיָה עִם ה' יִתְבָּרֵךְ — פְּנוּ אֵלָיו יְשִׁירוֹת. אֲנַחְנוּ, מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, כִּבְיָכוֹל אֵינֶנּוּ צַד בָּעִנְיָן וְלָכֵן אֵין טַעַם לָבוֹא אֵלֵינוּ בִּתְלוּנוֹת.

בְּסִפְרֵי הַחֲסִידוּת מֻסְבָּר, כִּי מֵאֲחוֹרֵי שְׁאֵלַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ — "וְנַחְנוּ מָה" — מִסְתַּתֶּרֶת גַּם הַתְּשׁוּבָה. "וְנַחְנוּ מָה" נֶאֱמַר בְּצוּרָה חִיּוּבִית, עִם סִימַן קְרִיאָה! יֵשׁ בָּנוּ — בִּי וּבְאַהֲרֹן אָחִי — כֹּחַ עָצוּם

>>>

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

להפסיק מהלימוד מדי שעה כדי לחדש את ההתקשרות שלו לה', כך שהלימוד שלו יהיה בסוד "רצוא ושוב", דופק תורת חיים — "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק". כך תוכל בעזה"י להחזיק את האורות שה' נותן לך ותמיד תתעלה בקדש.

שֶׁנִּקְרָא 'מָה'. כֹּחַ הַ'מָּה' שֶׁבְּמִשָּׁה רַבֵּינוּ מְבַטֵּא אֶת **מִדַּת הַבִּטּוּל** הָעֲצוּמָה שֶׁלּוֹ.

סוֹדָם שֶׁל יְלָדוֹת

חָזַרְתִּי הַבַּיְתָה מֵהַפְּעִילוּת בְּשָׁעָה מְאֻחֶרֶת, קָרוֹב לַחֲצוֹת. נִכְנַסְתִּי בְּשֶׁקֶט כְּדֵי לֹא לְהָעִיר אַף אֶחָד, פָּרַקְתִּי אֶת הַתִּיק הַכָּבֵד מֵעַל גַּבִּי. לֹא נוֹרָא, נְסַדֵּר אוֹתוֹ כְּבָר מָחָר. אֲנִי עָמוּס יוֹתֵר מִמֶּנּוּ... כָּךְ הִרְהַרְתִּי לְעַצְמִי וְ... נָפַלְתִּי לְשֵׁנָה מְתוּקָה. בַּבֹּקֶר, לְאַחַר שֶׁפָּתַחְתִּי אֶת עֵינַי וְהִתְאוֹשַׁשְׁתִּי קַלּוֹת, מָצָאתִי אֶת עַצְמִי מֻקָּף בִּבְנֵי הַמִּשְׁפָּחָה תַּחַת תַּחְקִיר כָּבֵד, הַכּוֹלֵל מִמְטָר שְׁאֵלוֹת: "נוּ, אֵיךְ הָיָה?", "הָיָה כֵּיף?", "כַּמָּה יְלָדִים הִשְׁתַּתְּפוּ בַּפְּעִילוּת?", "מָתַי סִיַּמְתֶּם?", "מִי הָיָה הַמַּדְרִיךְ שֶׁל הַקְּבוּצָה?", "מִי זָכָה?", "מִי לֹא הִגִּיעַ?" וְעוֹד כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה.

שִׂמַּחְתִּי בְּשִׂמְחָה אֶת כֻּלָּם וְחָלַקְתִּי עִמָּם אֶת חֲוָיוֹת הַפְּעִילוּת, שֶׁהָיְתָה בֶּאֱמֶת לֹא שִׁגְרָתִית וַעֲשִׂירָה בְּתֹכֶן מְהַנֶּה. לְאַחַר שֶׁנִּרְגְּעוּ הָרוּחוֹת יָשַׁבְתִּי לְעַצְמִי וְחָשַׁבְתִּי עַל הָאֵרוּעַ הָאַחֲרוֹן. לֹא, לֹא עַל הַפְּעִילוּת, אֶלָּא עַל הַתַּחְקִיר הַמִּשְׁפַּחְתִּי. שַׂמְתִּי לֵב לְתוֹפָעָה מְעַנְיֶנֶת. הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁנִּשְׁאַלְתִּי הִתְחַלְּקוּ לְסוּגִים שׁוֹנִים, כַּאֲשֶׁר בְּדֶרֶךְ כְּלָל מְאַפְיֵן כָּל אֶחָד מֵהַסּוּגִים בֵּן מִשְׁפָּחָה אַחֵר.

אֵי"ן, כַּמָּה וְלָמָּה?

לְמָשָׁל: אֶת רוּבֵי מְעַנְיְנִים פְּרָטֵי הַפְּרָטִים הַקְּטַנִּים. חָשׁוּב לוֹ לָדַעַת כַּמָּה יְלָדִים הִגִּיעוּ, כַּמָּה זְמַן אָרְכָה הַפְּעִילוּת, כַּמָּה יְלָדִים זָכוּ בִּפְרָס, כַּמָּה עָוֶה כָּל אֶחָד מֵהַפְּרָסִים, כָּל כַּמָּה זְמַן אֲמוּדָה פְּעִילוּת מִסּוּג זֶה לְהִתְקַיֵּם, כַּמָּה הָיָה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם עֲבוּרָהּ. שַׂמְתֶּם לֵב? אֶת רוּבִי מְעַנְיֵן הַ'כַּמָּה'. כַּנִּרְאֶה שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַכְנִיס אֶת כָּל הַמֵּידָע הַזֶּה לְאֹסֶף הַכַּמּוּיוֹת שֶׁלּוֹ...

דָּסִי, הָאָחוֹת הַטּוֹבָה, פָּחוֹת מִתְעַנְיֶנֶת בַּפְּרָטִים. אוֹתָם הִיא מַשְׁאִירָה לְרוּבִי... אוֹתָהּ מְעַנְיֵן בְּעִקָּר אֵיךְ הִרְגַּשְׁתִּי. הַאִם נֶהֱנֵיתִי וְהִתְלַהַבְתִּי? הַאִם לֹא חָשַׁשְׁתִּי לְנַסּוֹת אֶת כֹּחִי בָּאֲתְגָּרִים? אֵיךְ הֵגִיבוּ הַחֲבֵרִים לַהַצָּלָחָה שֶׁלִּי? אֵיךְ הִתְיַחֵס הַמַּדְרִיךְ לִילָדִים שֶׁלֹּא הִצְלִיחוּ? כֵּן, אֶת דָּסִי מְעַנְיֵן בְּעִקָּר הָ'אֵיךְ'. הָאֱמֶת הִיא, שֶׁגַּם אֲלִיעֶזֶר שָׂאַל הַרְבֵּה שְׁאֵלוֹת שֶׁל 'אֵיךְ', אֲבָל מִסּוּג קְצָת שׁוֹנֶה: "תַּגִּיד, זוֹ פְּעִילוּת שָׁוָה, אֵיכוּתִית?", הוּא שׁוֹאֵל אוֹתִי וּמְנַסֶּה לְהַשְׁוֹוֹת אֶת הַתֵּאוּר שֶׁלִּי לַפְּעִילוּת שֶׁהוּא הִשְׁתַּתֵּף בָּהּ. כְּשֶׁאֲנִי מַרְאֶה לוֹ עַד כַּמָּה אֲנִי שָׂמֵחַ וּמְרֻצֶּה הוּא כְּבָר מֵבִין אֶת הַתְּשׁוּבָה מֵעַצְמוֹ. מִי שֶׁשּׁוֹאֵל שְׁאֵלוֹת שֶׁל 'אֵיךְ', כְּמוֹ דָּסִי וַאֲלִיעֶזֶר, מִתְעַנְיֵן בְּעִקָּר בָּאֵיכוּת.

יְהוֹיָדָע מְנַסֶּה תָּמִיד לָדַעַת: לָמָּה? מַדּוּעַ? — לָמָּה הַפְּעִילוּת מַתְחִילָה שָׁעָה לִפְנֵי שֶׁיּוֹרֶדֶת הַחֲשֵׁכָה? לָמָּה חִלְקוּ אֶתְכֶם לִשְׁתֵּי קְבוּצוֹת וְלֹא לְשָׁלֹשׁ? מַדּוּעַ נִבְחַרְתִּי לְשַׂחֵק בְּתוֹרִי רַק בַּסּוֹף, אַחֲרֵי כֻּלָּם? נוּ, כַּנִּרְאֶה בִּגְלַל זֶה הוּא נִקְרָא יְהוֹיָדָע...

אִי וָאָפֶס?

וְאִמָּא? אִמָּא יָשְׁבָה בַּצַּד וְהִקְשִׁיבָה לְכָל הַשְּׁאֵלוֹת בְּעֵינַיִם נְבוֹנוֹת וּמִתְעַנְיְנוֹת וְאָז הוֹסִיפָה אֶת שֶׁלָּהּ: "תַּגִּיד, רָזִי, מָה שֵׁם הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁל הַמַּדְרִיךְ שֶׁלְּךָ?". "עַזְרִיאֵלִי", אֲנִי עוֹנֶה. "לָמָּה הִיא שׁוֹאֶלֶת? מָה זֶה מְשַׁנֶּה בִּכְלָל?", אֲנִי חוֹשֵׁב לְעַצְמִי. נוּ, כָּכָה זֶה אֵצֶל מְבֻגָּרִים, אִם הֵם מַכִּירִים אֶת אִמּוֹ שֶׁל הַמַּדְרִיךְ אוֹ אֶת הָאַחִים שֶׁלּוֹ אָז הָעֵסֶק סָגוּר. הֵם כְּבָר יוֹדְעִים עָלָיו הַכֹּל. רַק תֹּאמַר לָהֶם 'מִי', וְהֵם כְּבָר מְבִינִים דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר...

תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁאֲנִי מְהַרְהֵר בְּדֶרֶךְ הַסַּקַת הַמַּסְקָנוֹת שֶׁל אִמָּא נִפְתַּחַת הַדֶּלֶת וְאַבָּא נִכְנַס. "מָה שְׁלוֹמְךָ רָזִי? שָׁמַעְתִּי שֶׁהָיְתָה לְךָ אֶתְמוֹל פְּעִילוּת מְעַנְיֶנֶת". אֲנִי מֵבִין שֶׁאֶת פְּרָטֵי הָאֵרוּעַ הוּא כְּבָר הִסְפִּיק לֶאֱסֹף עוֹד לִפְנֵי כֵּן, אֲבָל אֶת אַבָּא שֶׁלִּי תָּמִיד מְעַנְיְנִים דְּבָרִים אֲחֵרִים. "מָה לְדַעְתְּךָ, רָזִי, אַתָּה יָכוֹל לִלְמֹד מֵהַפְּעִילוּת הַמְּאַתְגֶּרֶת שֶׁעָבַרְתָּ? מָה לָמַדְתָּ עַל עַצְמְךָ?". "אַבָּא תָּמִיד טָס גָּבוֹהַּ", אֲנִי חוֹשֵׁב לְעַצְמִי וּמִיָּד שׁוֹמֵעַ אֶת הַשְּׁאֵלָה שֶׁכָּל־כָּךְ מְאַפְיֶנֶת אוֹתוֹ: "רָזִי, מָה ה' מְלַמֵּד אוֹתְךָ פֹּה?". הֲבַנְתֶּם? הוּא לֹא מִתְעַנְיֵן בְּכַמָּה, אֵיךְ, מַדּוּעַ אוֹ מִי. אֶת אַבָּא שֶׁלִּי מְעַנְיֵן רַק ה'מָה', בִּשְׁבִיל מָה הַכֹּל? הוּא מְחַפֵּשׂ תָּמִיד מָה מִסְתַּתֵּר מֵאֲחוֹרֵי כָּל דָּבָר, מַהִי הַמַּהוּת שֶׁלּוֹ.

כִּי־אָם שָׁם בַּתּוֹרָה

הָרָצוֹן לָדַעַת מָה מִסְתַּתֵּר מֵעֵבֶר וּלְבָרֵר מַהִי הַתַּכְלִית שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, הוּא תְּכוּנָה הַשְּׁמוּרָה לְ**סְפִירַת הַחָכְמָה**. אָדָם נָבוֹן מִסְתַּמֵּךְ עַל הַיֵּדַע הַקּוֹדֵם שֶׁיֵּשׁ לוֹ — דְּבָרִים שֶׁשָּׁמַע אוֹ לָמַד בֶּעָבָר — כְּדֵי לְהַסִּיק מַסְקָנוֹת. אֲבָל הֶחָכָם לֹא מִסְתַּפֵּק בְּכָךְ, הוּא תָּמִיד יִרְצֶה לִרְאוֹת בְּעַצְמוֹ אֶת הַדְּבָרִים, לְהַמְצִיא אוֹתָם מֵחָדָשׁ. לְשֵׁם כָּךְ הוּא שָׁם אֶת עַצְמוֹ, עִם כָּל הַיֵּדַע הָרַב שֶׁצָּבַר בֶּעָבָר, בַּצַּד. כָּעֵת הוּא פָּתוּחַ לְמַחְשָׁבוֹת וְרַעְיוֹנוֹת חֲדָשִׁים. הוּא מֻכְשָׁר לְקַבֵּל. חֲשִׁיבָה מִסּוּג זֶה מַצְבִּיעָה עַל בִּטּוּל.

זֶהוּ כֹּחוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ — כֹּחַ הַחָכְמָה וְהַבִּטּוּל. הוּא מִתְבַּקֵּשׁ מֵאֵת ה' לְהוֹרִיד לְעַם יִשְׂרָאֵל אֶת הַמָּן מִשָּׁמַיִם וּלְלַמֵּד אוֹתָם פֶּרֶק חָשׁוּב בֶּאֱמוּנָה וּבְטָחוֹן. מִי מַתְאִים לְתַפְקִיד כָּזֶה? מִי שֶׁבְּעַצְמוֹ חַי מֵהַשָּׁמַיִם, מִי שֶׁלֹּא מַרְגִּישׁ אֶת עַצְמוֹ לְמְצִיאוּת, אֶלָּא בָּטֵל כֻּלּוֹ לַה' וּמָסוּר לִשְׁלִיחוּתוֹ.

שֶׁנִּזְכֶּה לְ'מָה' שֶׁל בִּטּוּל לַה'!

שַׁבָּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ! כִּי

מה הסיפור שלך?!

לכל נשמה יש סיפור מיוחד — שליחות לשמה היא נשלחה לעולם, תפקיד מיוחד, מצוה או ענין שמהווים את מוקד החיים שלה. רבי דוד מלעלוב אמר כי כשם שבעולם הזה לומדים מסכת בבא־קמא כך לעתיד לבוא ילמדו מסכת דוד־מלעלוב. כך מסכת־חייו של כל צדיק — "ועמך כֻּלם צדיקים" — תהפוך למסכת שיש ללמוד בעיון. אבל כל מסכת סובבת סביב נקודה אחת, משפט קצר אחד שמבטא את תמצית חיי האדם. כל עוד איננו מצליחים לממש את היעוד, הסיפור שלנו הוא פנטזיה, חלום מתוק ורחוק, אך אם נזכור את החלום ונתמיד בשאיפה אליו — הוא עתיד להתממש.

איך אמצא את הסיפור המיוחד שלי? צדיק־אמת הוא מי שנקודת האמת שלו בהירה — שיודע מה הסיפור שלו, ופועל לאורו. "כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות" — אנשים שונים זה מזה, וגם צדיקים אמתיים שונים זה מזה, משום שהם נאמנים לנקודת היושר הפנימית שלהם (ולא מסתפקים בקיום מצוות לפי סטנדרט חיצוני זהה לכולם). אמנם, בעוד בעניינים החיצוניים, ב'פריפריה' של הצדיקים, השוני יכול להתבטא בחילוקי דעות, בנקודת האמת הפנימית כולם מתאחדים. נקודת האמת היא נושאת הפכים, ולמרות שהיא מיוחדת אצל כל אדם — היא גם מאוחדת ומחברת את כולם. לכן, כדי למצוא את נקודת האמת שלי — כדאי לי להכיר אנשים אחרים שאצלם נקודת האמת גלויה ובהירה, צדיקים שיצליחו לשים את האצבע גם על הנקודה שלי ולעורר אותה בתוכי.

בנושא החשוב הזה עוסק השיעור הראשון בגליון השבוע — שיעור מרתק ומיוחד (שנמסר בנסיבות מיוחדות), הנוגע בנקודות־יסוד של ההתקשרות לצדיקים במשנת החסידות, מאיר את האופי המיוחד של עבודת ה' בדורנו ועושה חשק להעמיק בחיינו ולמצוא את 'הסיפור שלנו'.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052־4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il
רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי־פון:
079־9211452 או 02־5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך